Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

[illegible] май 1921 оной [illegible] 21-нээ гарана | № 61 (16284) | 1983 оной мартын 15, вторник | Сэн 3 мүнгэн.

[illegible]ДЭР БҮХЭНӨӨ—ҮНДЭР УРГАСАДА

[illegible]ГҮЙСЭД БЭЛЭН БОЛОХО

[illegible] колхозой механиза[illegible] техникэ заһабарилгаяа [illegible] соонь дүүргэхэ [illegible] оролдожо байна. [illegible]35 тракторайнмай 29- [illegible]һабарилагдажа бэлэн [illegible]хой. Шэнээр эмхид- [illegible] колхоздоо машино- [illegible] мастерскойгүй бай- [illegible] капитальна заһаба- [illegible] орохо тракторнуудаа «Госкомсельхозтехни- [illegible]эдэлдэ абаашанабди. [illegible]ндэһээ гурбан трак- [illegible]һабарилгаһаа гара- [illegible]ндонь үлэгшэ гур- [illegible]орнай орохо юм. [illegible]мнай отделенинүүд- [illegible]жахын машинануудые [illegible]га яһала амжалта- [illegible]буулагдажа байнхай. [illegible] сеялкын 30-ниинь, 16 [illegible]ниинь бэлэн болгог- [illegible]тойко болон отвал- [illegible]дуталдаһан дээрэһээ [illegible]мнай заһабарилга һаа- [illegible]льтиваторнууд болон борнойнуудаа гүйсэд заһабарилжа дүүргээбди.

Ороохоной 17 комбайнай 14-ниинь заһабарилагдажа, бэлэн болгогдоо. Бэшыень ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэмнай. Силос хуряаха 5 комбайнай 2-ынь бэлэн болонхой.

Техникэ заһабарилха ажалда манай дүй дүршэл ехэтэй, үнинэй механизаторнууд Сэрэн Озбонов, Намсарай Гыргенов, Никифор Укоев, Владимир Машкинов, Данзан Хамагаев, Валерий Воронин, Владимир Быковский болон бусад һайнаар хүдэлнэ. Тэдэнэй ажалые бригадирнууд Владимир Митриков болон Николай Пантелеев гэгшэд шадамараар эмхидхэнэ.

Хабарай тарилгын хүдэлмэриин эхилтэр бүхы техникээ заһабарилжа дүүргэхэбди.

С.-Ж. УЛУКШОНОВ,
Түнхэнэй районой «Мир» колхозой ахамад инженер.

Репортаж

ТЕХНИКЭДЭЭ ЭЗЭН ЁҺООР

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд байгша ондо нёдондонойхидо орходоо хабарай тарилгада яһала эмхитэйгээр бэлдэжэ байна. Хүрьһэ элдүүрилдэг, тарилга хэдэг техникэ болон машинала богони болзорто һайн шанартайгаар заһабарилха гэжэ тэдэнэр инлээд оролдолго гаргаа.

— Мүнөө ажахынгаа гэнжэтэ бүхы 30 трактор бэлэн болгобобди. Үшөө мөөртэй 18 трактор заһабарилагдаад, ниитын малда үбһэ тэжээл шэрэлгэдэ табигданхай, — гэжэ колхозой ахамад инженер Д. Л. Цыбиков хөөрөөгөө эхилнэ. — Хүрьһэ элдүүрилдэг техникэ бултандаа шахуу бэлэн. Сеялкэ, культиватор, плуг болон борнойнууд тусхай ГОСТ-ын ёһоор хадагалаанда табигданхай. Эдэ үдэрнүүдтэ механизаторнууднай зарим машинануудайнгаа узел, детальнуудыень үшөө дахин шалгажа үзэнэ.

Энэ харюусалгатай хаһада ажахын түрүү заһабарилагшадай дундаһаа коммунист Федор Дмитриевич Заболотскийн даадаг бригадые дурдалтай. Эдэнэр һүүлэй мэдээгээр даалгагдаһан техникээ түгэс бэлэн болгонхой. Нёдондоной дүнгөөр тэрэнэй хүтэлбэрилдэг коллектив техникэ, машинаяа һайнаар заһабарилһанай ашаар баян ургаса абажа, Бүхэроссин социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ гараһандаа РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерствын болон РСФСР-эй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай республиканска комитедэй Хүндэлэлэй грамотаар, Хүндэлэлэй вымпелээр шагнагдаа һэн.

— Энэ жэлдэ хараалагдаһан бүхы шэнисээ паар дээрэ тарихадаа, минеральна үтэгжүүлгэ шадаал һаа, ехээр оруулхые оролдохобди. Үнгэрэгшэ жэл манай бригадада онсо удхатай байгаа. Юуб гэхэдэ, сагсоонь тарилга хэһэнэйнгээ ашаар гектарай 20 центнер хүрэтэр шэнисэ, 21 центнер обёос хуряагаа һэмди. Харин энэ жэлдэ коллективнай гектар бүриһөө дунда зэргээр 15 центнерһээ бага бэшэ ороохото ургамалнуудые абахаар хараална, — гэжэ бригадир Ф. Д. Заболотский ажал тухайгаа богонихоноор дурдаба.

Техникэ заһабарилгада нэгэдэхи, хоёрдохи классай трактористнууд аха, дүү Александр Иванович, Леонид Иванович Колесниковууд, Александр Лубсанович Гармаев, Виктор Дармаевич Батомункуев, Цырендоржо Нимбуевич Нимаев, Федор Ринчинович Ухинов гэгшэд өөһэдынгөө трактор бэлэн болгохоһоо гадна, сеялкэнүүдые заһабарилалсаха хэрэгтэ ехэхэн хубитануудаа оруулна.

Мастерской соо МТМ-е даагша Г. П. Ощепковтэй уулзажа, ургаса хуряадаг техникын заһабарилагдажа байһан тухайнь һонирхобобди.

— Колхозоймнай комбайнернууд даалгагдаһан машинаяа энэ жэлэй апрелиин 1 болотор түгэс бэлэн болгохын түлөө эршэ түгэсөөр хүдэлжэ байна. Мүнөө 31 комбайнай 25-ниинь заһабарилагдажа дүүргэгдэнхэй, — гэжэ тэрэ хэлээ һэн.

С. ТЮЛЮКИН,
манай штатнабэшэ корр.
Зэдын район.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бригадын гэшүүд урдахи зорилгоёо зүбшэжэ байна.

А. ШОНЖОЛОВОЙ фото.

[illegible]ОНОЙ ХАЛЯАГДАНА

[illegible]йн районой колхоз, [illegible] үбэлэй һаранүүдта [illegible] болон нуга сабша[illegible] тошо халяажа [illegible] хүдэлмэри ябуулха [illegible]рга боломжотой юм. [illegible]жэл бүри 3 милл. [illegible]р кубометр мүльһэ[illegible] [illegible]болог байна. Мүнөө [illegible] харюусалгатай ажал [illegible]ндаа ябуулагдана. [illegible]ходой булагуудай [illegible]алтануудые тодхо[illegible]н үһаяа сабшалан [illegible]адхуулжа, мүльһэн [illegible]хүргэнэ. Хабартаа [illegible] хайлахада, һайра[illegible] газараа уһалхада [illegible] ашаг үрэтэй бай[illegible]. Хэнэйншье мэдэ[illegible]һэн мүльһэн зунай [illegible]ор хайладаг дээрэ[illegible]ахы бүхэн газараа [illegible]ндалуулха аргатай [illegible].

[illegible]удэлмэри хүшэрхэн[illegible] [illegible]ехэншье гээшэ ааб [illegible]гаяа луговодуудта [illegible]сагта хүдэлхэдэнь [illegible]г. Юуб гэхэдэ, [illegible]рдаад ябашахагүйн [illegible] бүри энэ газартаа [illegible]урасхалыень саг [illegible]ажа тогтоохо хэ[illegible] юм.

[illegible] оной үбэлынь ехэл [illegible]жа, уһан ехээр хү[illegible]бэгүй. Энэ бэрхэ[illegible] байдалые усадха[illegible] дүршэл ехэтэй [illegible] өөһэдынгөө арга[illegible]уудые үргэноор хэ[illegible] нёдондоной хиһоо [illegible] тошо халяажа хүр[illegible]на.

[illegible]а» колхозой луго[illegible] [illegible]э жэлдэ бүхыдөө [illegible]н кубометр тошо [illegible] түсэбөө февралиин хориндо нэрэтэй солотойгоор бэелүүлжэ шадаа. Ажахын түрүү луговод Анатолий Михайлович Гончаров Иван хүбүүнтэеэ хамта 270 мянган кубометр мүльһэ хүргэһэн байна. Мүн Цыдып Жамбалович Гомбоев Владимир Григорьевич Аксамонов туһалагшантаяа сүг хүдэлжэ, хоёр зуу гаран кубометр тошо халяагаа. Энэл ажахын луговод Трофим Яковлевич Шурыгинай даадаг 5 хүнһөө бүридэһэн звеногойхид Үдэ голой саада эрьеэр 80 мянган кубометр мүльһэ хүргөө, һургааг бэлдэжэ, дүрбэн километр утатай посхоод барижа дүүргээ.

Онохойн совхозойхид бүхыдөө 700 мянган кубометр тошо халяаха түсэбтэй һаа, харин мүнөө 500 гаран мянган кубометр хүргөөд байна. Ажахын дүршэлтэй луговодууд Фахат Закирович Бурханов, Ким Ефимович Собоев, Федор Иванович Потемкин гэгшэд даалгагдаһан участогуүд дээрэ тус тустаа хоёр зуугаад мянган кубометр мүльһэ хүргээ.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой, Эрхиргэй совхозой луговодууд нуга сабшалан дээрээ тус тустаа 450—518 мянган кубометр тошо халяагаа. Эдэ үдэрнүүдтэ энэ харюусалгатай хүдэлмэринигээ эршые халтаншье һуладхангүй, шадаал һаа тошо ехээр халяахые оролдохо ёһотой. Имэ аргануүд районой ажахы бүхэндэ бии ха юм.

Н. КУЧУМОВ,
районой «Вперед» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

ҮНДЭР УЯЛГА

Партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай майн болон ноябриин (1982 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, ороной Эдеэ хоолой программада хубитаяа оруулхын түлөө Захааминай районой «Михайловский» совхозой ажалшад үндэр социалис уялгануудые абаа. Жэшээнь, тарян ажал эрхилэлгэ һайжаруулһанай, ороохото болон шэмэтэ тэжээл ургуулдаг тусхай звенонуудые эмхидхэжэ, тэндэ бригадна подряд нэбтэрүүлһэнэй ашаар ажалай болон үйлэдбэриин журам шангалхажа, мүнөө жэл 19270 центнер таряа, 6000 центнер куузику, 2125 центнер хартаабха үйлэдбэрилхэ.

Тиихэдэ бүхыдөө 75870 центнер силос дараһанай, 21880 центнер үбһэ тэжээл бэлэдхэһэнэй ашаар ниитын адууһа малай ашаг шэмэ дээшэлхэ байна.

Мүнөө жэл нуга сабшалан дээрэ 8000 тонно органическа болон минеральна үтэгжүүлгэ гаргагдаха. 64 гектар газар үндэһөөрнь һайжаруулагдаха, 250 гектар талмайда борной шэрэгдэхэ юм. Энээнэй хажуугаар 50 гектар полиин, 150 га сабшалангай шулуун түүгдэжэ, 600 гектар нуга сабшалан уһалагдахаар хараалагданхай.

Игэжэ «Михайловский» совхозой ажалшад арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлдэ габшагайгаар ажаллаха байһанаа мэдүүлээ.

Ж. ДАШИЕВ.

ҺАЙН ШАНАРТАЙГААР

Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд энэ жэлдэ үндэр баян ургаса абахын түлөө оролдон, хабарай тарилгые зэбсэг түгэс угтахаар эрмэлзэнэ. Тэдэнэй урагшатай ажал хэрэгүүдээр урмашамаар: тарянай сеялкэнүүд, культиваторнууд, плугууд булта һайн шанартайгаар заһабарилагдаад, нэгэ газарта суглуулагданхай. Тиихэдэ ажахын бүхы 65 тракторнуудай 56-ниинь полидо гарахаар бэлэн.

— Ургуулһанаа бүхыдэнь гээлтэ хоролтогүйгөөр хурлажа абаха гэээшэ тон шухала, харюусалгатай хэрэг гэжэ хэндэшье мэдээжэ. Ушар тиимэһээ бидэ һүүлшын гурбан жэлэй туршада комбайнуудаа үбэл заһабарилдаг болонхойбди. Энээнэй ашаар олохон механизаторнуудай тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадалсана, заһабарилгын шанаршье элитэ дээшэлнэ бшуу,— гэжэ колхозой ахамад инженер В. Ж. Цоктоев хөөрэнэ.

Колхозой МТМ-гэй дэргэдэхи халуун ажал харахада, мүн баһа механизаторнуудтай хөөрэлдэхэдэ тэдэнэй үгэдөө хүрэхэнь, мартын 20 хүрэтэр бүхы техникээ заһабарилжа, хабарай хүдэлмэрине зэбсэг түгэс угтахань элирнэ.

Манай корр.

[illegible]БАРАГСААН ЗАҺАБАРИЛАГДАА

[illegible] ажахынууд энэ [illegible]барай тарилгые тү[illegible]кэлтэйгээр угтаха [illegible]эд оролдолго гар[illegible]на. Гансал Хасуур[illegible]озой механизатор[illegible] шухала хүдэлмэ[illegible]лээд хожомдожо [illegible]айгаа. Мүнөө эндэ [illegible]эгдэжэ байһаарнь [illegible]онирхобобди. Ажа[illegible]ад инженер Ю. За[illegible]мэдүүлһэнэй ёһоор, [illegible]ө ажахын маши[illegible]икын заһабарилга [illegible]афигаар ябуулагда[illegible]хи бүхы техникэнь [illegible]тор бүхэндэ даал[illegible]. Игэжэ ажалаа [illegible]ань, хүн бүхэн өөһэ[illegible]калда эзэн ёһоор [illegible] бэлэн болоһон тех[illegible]айн шанартай бай[illegible] дүнгөөр тус ажа[illegible]трактор заһабарилаг[illegible] харюусалгатай хү[illegible] запас частьнууд [illegible]алдажа, ажалдань [illegible] ушаруулна. Хэды [illegible]рхэтэй байдалда ороошье һаа, механизаторнууд хуушан, элэһэн деталь, узелнуудаа һэльбэн шэнэлнэ, тошинлдожо тааруулна.

Районой «Госкомсельхозтехника» отделениин мастерскойдо 3 трактор капитальна заһабарилгада ороо. Мүнөө совхозой МТМ соо ДТ-75 түхэлэй зургаан, К-700 түхэлэй нэгэ трактор заһабарилагдажа байна. Эдэ бүхы тракторнуудай бэлэн болоходо хабарай тарилгын хүдэлмэрине богони болзорто үнгэргэхэ аргатай болохо жэшээтэй.

Хүрьһэ элдүүрилдэг 21 плугай 18-ниинь заһабарилагданхай. Эдэнэр үлэгшэ гурбан плугаа һандаашье бэлэн болгожо шадахагүй байна. Юуб гэхэдэ, эдээндэ дуталдаһан деталинень «Госкомсельхозтехникынхид» үгэхэ ёһотой. Теэд мүнөө болотор тус совхоздо туһаламжа үзүүлээдүй байһаар. Ажахын бүхы сеялкэнүүд бэлэн болгогдоо. 27 культиваторай хориниинь заһабарилагдаа, харин бэшэниинь узелнуудай дуталдаһанһаа боложо, орхигдошонхой. Борной, бусад түхеэрэлгэнүүд гүйсэд бэлэн болгогдоод, тусхай талмайда ГОСТ-ын ёһоор табигданхай.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ гол дундахи жэлдэ тогтууритай баян ургаса ургуулхын түлөө тэмсэл мүнөө эндэ түлэг дундаа. Юуб гэхэдэ Эдеэ хоолой программа сүм бэелүүлхын түлэ эдэнэр бүхы арга боломжоёо гүйсэд хэрэглэхые оролдоно. Илангаяа даалгагдаһан техникээ бүтээсэтэйгээр, һаадгүйгөөр хүдэлгэхын түлөө хүдэлөөн эндэ эхилэнхэй.

Үдэр ошохо тума харюусалгатай хаһа ойртожол байна. Тиимэһээ хасууртайнхид энэ хүдэлмэреэ эдэ үдэрнүүдтэ дүүргэхын тула дары хэмжээ абаха ёһотой.

Г. ГОМБОЕВ.
Хориин район.

ҮТЭГЖҮҮЛГЭ ЕХЭЭР ГАРГАХА

Даалгагдаһан сабшалан, поли дээрээ жэл бүхэндэ наг шэбхэ гаргажа, минеральна үтэгжүүлгэ оруулжа, хэды дахин һайнаар уһалһанай ашаар тогтууритай баян ургаса жэншэдгүй хуряажа абадаг түрүүшүүл һүүлэй үедэ олошороо. Үнгэрһэн жэлдэ газарайнгаа үрэжэл һайжаруулха талаар бүхы хүдэлмэреэ комплекснoop ябуулһан Ивалгын ОПХ-гай механизаторнууд болон луговодууд горитой амжалта түйлаа бэлэй. Жэшээлбэл, гектар бүхэнһөө дунда зэргээр 20 центнер таряа суглуулжа амбаарлаһан, мүн гектар бүриһөө 50—59 центнер үбһэ сабшажа һурилһэн байха юм. Гадна районой бусад ажахынууд — «Маяк», «Авангард», «Искра» колхозууд мүн лэ ороохо таряа, үбһэ тэжээл ехээр абажа шадаа һэн.

Эдэ үдэрнүүдтэ районоймнай ажахынуудай механизаторнууд, луговодууд газарай үрэжэл һайжаруулхаар хараалагдаһан үбэлэй агротехническэ хэмжээнүүдые үнгэргэжэ байнхай. Тарялан, сабшалангай үрэжэл һайжаруулхын тула наг шэбхэ зөөжэ гаргахаһаа гадна саһа хахалжа тогтооно, мүн гол, горхоной эхиндэ тошо мүльһэ хүргэнэ. Намартаа колхоз, совхозуудай лугомелиоративна оньһожоруулагдамал отрядай механизаторнууд нуур, голой эрьеэр нэмжыһэн сабшалан, полиео бүлүүр станцяар ундалуулһан байха юм.

Улаан тугта районой түрүү ажахынуудта мүнөө тошо халяажа хүргэхэ, наг шэбхэ зөөхэ хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулагдана. Жэшээлбэл, «Искра» колхозой механизаторнууд ургасаяа хуряажа абаһаар лэ гүүртэ, отаранүүдай газаагуурхи наг шэбхэ суглуулжа обоолһон, поли, сабшалан дээрэ зөөжэ гаргаһан байна. Энэ хүдэлмэридэ бульдозертой, шэбхэ ашаха түхеэрэлгэтэй тракторнуудтай, 5—6 автомашинатай тусхай звено таһалгаряагүй ажаллана. Игэжэ эдэнэр намарһаа мүнөө хүрэтэр бүхыдөө 14 мянган тонно наг шэбхэ кукурузын, хартаабхын поли дээрэ, сабшаланда зөөжэ гаргаа. Тиихэдэ «Сельхозхимия» нэгэдэлэй отрядай гэшүүд энэ ажахыда 3700 тонно наг шэбхэ зөөгөө. Мүнөө колхозой лугомелиоративна оньһожоруулагдамал звено фермэ, гүүртэнүүдһээ суглуулһан наг шэбхэеэ Надеинэй теплицын комбинадта зөөжэ байнхай.

Эдэ үдэрнүүдтэ «Маяк», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой, «Пригородный», «Заветы Ильича» совхозуудай оньһожоруулагдамал звенонуудай механизаторнууд наг шэбхэ зөөхэ хүдэлмэреэ эмхитэйгээр ябуулна. Һүүлэй мэдээгээр Сотниковой, Ошурковай механизаторнууд сабшалан, поли дээрээ 7400 гаран тонно наг шэбхэ гаргаад байнхай. Тобшолбол, эдэнэр намар-үбэлэй үедэ наг шэбхэ зөөхөөр хараалһан түсэбөө сүм дүүргэхээр дүтэлэнхэй. Тиихэдэ Десятниковай, Ехэ-Куналейн хахалагдадаг газарта, сабшаланда тус бүреэ 9—10 мянган тонно шэбхэ гаргагдаад байна.

Намар-үбэлэй һаранүүдта районой ажахынууд түсэбэй ёһоор бүхыдөө 170 мянган тонно наг шэбхэ суглуулжа бэлэдхээд, поли, сабшалан дээрэ зөөхэ түсэбтэй байһан юм. Тиин мүнөө колхоз, совхозуудай оньһожоруулагдамал звенонууд 91 мянган тонно органическа үтэгжүүлгэ гаргаа. Игээд ерэхэдээ зарим түрүү ажахынуудай намар-үбэлэй үедэ хараалһан түсэбөө амжалтатайаар дүүргэжэ байхадань районой хэдэ хэдэн колхоз, совхозуудта бияратай хүдэлмэри ябуулагданагүй. Тусхайлбал, Калининай нэрэмжэтэ совхозой механизаторнууд энэ хугасаа соо бүхыдөө 14 мянган тонно органическа үтэгжүүлгэ гаргаха түсэбэйнгөө гурбанай нэгэ хубиие арайхан лэ дүүргээ. Эндэ бүхыдөө зөөгдэһэн 3900 тонно наг шэбхын 2,5 мянган тонныень өөһэдынгөө хүсөөр гаргаһан байна. Тиихэдэ «8-ое марта» колхозой механизаторнууд үнгэрһэн үе соо түсэбэйнгөө оройдоол табанай нэгэ хубиинь дүүргээ. Наг шэбхэ зөөжэ гаргаха хүдэлмэри Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахыда, Доодо Жэрэмдэ, һуралсалай «Байгал» ажахыда эмхи гуримгүйгөөр ябуулагдана. Үнгэрһэн дүрбэн һарын туршада (Сентябриин — 15-һаа февралиин 15 болотор) эдэ ажахынууд сабшалан, поли дээрэ наг шэбхэ гаргаха түсэбөө 29—37 процент дүүргээ. Саашадаа эдэ колхоз, совхозууд хараалагдаһан түсэбөө дүүргэхын тула үлэһэн хоёр һарын туршада хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэжэ ябуулха болоно. Тобшолбол, оньһожоруулагдамал звенонуудые байгуулжа, хэхэ ажалыень зүбөөр тодорхойлхоһоо гадна хүдэлмэриинь тон нариинаар хинан шалгаха зэргэтэй.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленум дээрэ хүдөө ажахын продуктнуудые улам ехээр үйлэдбэрилхэ гэээшэ бүхы совет арадай нангин зорилго гэжэ тэмдэглэгдээ бэлэй. Тусхайлан хэлэбэл, эдеэ хоолой продуктнуудые элбэгжүүлхэ хүдэлмэридэ агропромышленна комплексдо ородог бүхы предприяти, эмхинүүд булта хабаадалсаха болоно бшуу. Газарай үрэжэл һайжаруулха хүдэлмэреэ урагшатайгаар ябуулхадаа, эдеэ хоолой программа дотор хараалагдаһан зорилгоёо түргэнөөр бэелүүлхэ аргатай гэээшэ. Тиин гэһээ Улаан-Үдын районой зарим предприяти, эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд хүдөө ажахы хүгжөөлгэдэ анхаралаа багаар хандуулна. КПСС-эй райкомой, арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой хамтын шиидхэбэреэр районой предприяти, эмхинүүдэй коллективүүд ажахынуудта сабшалан, поли дээрэнь өөрынгөө хүсөөр наг шэбхэ зөөжэ гаргаха зорилготой юм. Жэшээлбэл, Н. Я. Кондаковой хүтэлбэрилдэг Ивалгын ПМК-гай коллектив «Восход» колхоздо, «Сэлэнгэ» совхоздо, хүдөө ажахын техникумэй һуралсалай ажахыда бүхыдөө 14 мянган тонно наг шэбхэ гаргаха түсэбтэй аад, энэ хүдэлмэреэ мүнөөшье эхилээдүй байһаар. Тиихэдэ Сэлэнгын экспедициин, Дээдэ-Жэрэмэй СПТУ-гэй , Тарбагатайн транспортна предприятиин коллективүүд мүнөө хүрэтэр, адхашье наг шэбхэ поли дээрэ гаргаагүй. Оронгын уһалууриин системэнүүдэй управлени газарай үрэжэл һайжаруулха шухала хүдэлмэреэ удаанаар, эмхигүйгөөр ябуулна. Тобшолон хэлэбэл, дээрэ дурсагдаһан предприяти, эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй сабшалан, тарялангай ургаса дээшэлүүлхын түлөө ажахынуудта горитой туһаламжа үзүүлхээр ярадаггүйнь гайхалтай. Ойрын үдэрнүүдтэ тус предприяти, эмхинүүдэй коллективүүд поли, сабшалан дээрэ органическа үтэгжүүлгэ гаргаха хүдэлмэреэ үргэнөөр эхилхэ зэргэтэй.

Намарһаа хойшо мүнөө хүрэтэр районой «Сельхозхимия» нэгэдэлэй механизаторнууд колхоз, совхозуудта горитойхон туһаламжа үзүүлнэ. Жэшээлбэл, эндэ оньһожоруулагдамал тусхай хоёр отряд байгуулагданхай. Тарбагатайда ажалладаг отрядые Л. М. Чебунин хүтэлбэрилнэ. Тиихэдэ Ивалга шадархи ажахынуудые хангадаг отрядые Т. А. Ошоров ударидадаг юм. Дурсагдагша хоёр отрядта механизаторнуудай хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Тодорхойлбол, наг шэбхэ зөөдэг автомашинануудай жолоошод бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Һүүлэй мэдээгээр районой «Сельхозхимия» нэгэдэлэй механизаторнууд бүхыдөө 30 мянган тонно наг шэбхэ поли, сабшаланда, гаргаа. Мүнөө «Маяк» колхоздо 8,5 мянган тонно, «Советская Россия» колхоздо 9,2 мянган тонно, «Искра» колхоздо 4 мянга шахуу тонно, Оронгын совхоздо 4 мянга гаран тонно органическа үтэгжүүлгэ гаргагдаад байнхай.

Байгша оной мартын 15 болотор районой ажахынуудта жэлэй эхинһээ бүхыдөө 30 мянган тонно наг шэбхэ зөөгдэхөөр түсэблэгдэнхэй. Энэ зорилгоёо сүм бэелүүлхын тула ажахынуудай механизаторнууд, мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд бүхы хэдэлмэреэ эмхитэйгээр ябуулха болоно.

А. НАГАСЛАЕВ,
манай штатна бэшэ корр.

ШАГНАЛ

[illegible]публикын дотоодын [illegible]эй органуудта удаан [illegible] соо һайнаар хүдэлһэ[illegible]нэ түлөө, түрэһөөр 50 [illegible] гүйсэһэнтэйгөө даша[illegible]лан, Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын заһабуулгын-ажалай эмхинүүдэй таһагай начальник Евгений Петрович **Цветков** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнагдаба.

• • •

Олон жэлэй туршада оролдосотой һайнаар ажаллаһанайнгаа түлөө, түрэһөөр 75 наһа гүйсэһэнтэйгөө дашарамдуулан, Улаан-Үдын локомотиво-вагон заһабарилгын заводой техническэ хиналтын таһагай мастер Иван Павлович **Яковлев** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнагдаба.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

К. МАРКС БА РЕВОЛЮЦИОННО РОССИ

Манай Эхэ ороной түүхээр, политическэ байдалаар, ниитын хүдэлөөгөөр дэлхэйн пролетаринадай вождиин ехээр һонирходог байһан тухай В. И. Ленинэй түбэй музейдэ мартын 12-то нээгдэһэн «К. Маркс ба революционно Росси» гэһэн выставкэ хөөрэнэ. Научна коммунизмын үндэһэ һуурине табигшын түрэһөөр 165 жэлэй ба наһа бараһаар 100 жэлэй ойдо тэрэ зорюулагдана.

Түүхэ, экономико, хүдөө ажахы, статистигаар ород авторнуудай номууд музейдэ табигданхай. К. Маркс тэдэниие уншахадаа, өөрынгөө ажаглалтануудые тэмдэглэдэг байгаа. Эндэ А. Герценэй «Түрмэ ба сүлөлгэ» гэһэн ном байна. Тэрээгээр К. Маркс ород хэлэ шудалжа эхилһэн байгаа.

Сэсэн мэргэн оюун ухаатанай гараар бэшэгдэһэн, «Минии библиотекын ород зохёолнууд» гэжэ нэрлэгдэһэн ород номуудай нэрэнүүдтэй сэдьхэлээ хүдэлгэн танилсанабди. К. Марксын үндэрөөр сэгнэдэг байһан революционно демокрадуудай зохёолнууд номуудай нэрэнүүдэй дунда бии.

I Интернационалай ород секциин гэшүүдэй фото-зурагууд харуулагдана. Хүдэлмэришэдэй уласхоорондын хэблэлэй хүтэлбэрилэгшэ тэдэнэрэй олонтойнь уулзадаг, бэшэг бэшэлсэдэг байһан юм. Тус эмхиин генеральна соведтэ түлөөлэгшэмнай болыт гэһэн гүйлтатайгаар I Интернационалай ород секциин комитедэй К. Маркста эльгээһэн бэшэгэй фотобуулгабари байна. Энэ хүндэтэ уялгые сэдьхэлээ хананги хүлеэн абааб гэжэ К. Марксын мэдээсэһэн харюугай бэшэг выставкэдэ баһал табигданхай.

1882 ондо авторнуудай ороишолтойгоор ород хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн «Коммунис партиин манифест» ехэ һонирхол үүсхэнэ.

Россида улам үргэдэжэ байгаа революционно хүдэлөөндэ К. Марксын ехэтэ найдадаг байһан тухайнь выставкын материалнууд гэрэшэлнэ Россида бүхэдэлхэйн удха шанартай «асари ехэ социальна революци» хүлеэгдэнэ гэжэ тэрэ урид мэдэһэн байгаа.

(ТАСС).

ИСКУССТВЫН ҺАЙНДЭР

ОРДЖОНИКИДЗЕ. Гайхамшагта режиссер Евгений Вахтанговай түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баяр ёһололой совет театрай искусствын һайндэр болон тодороо. Хойто-Осетиин ниислэл хотодо режиссерой түрэһэн нютагта боложо дүүрэһэн Вахтанговай үдэрнүүд ойн баярай түгэсхэлынь болобо.

Евгений Вахтанговай нэрэмжэтэ суута академическэ театрай труппа ороной олон хото городуудһаа искусствын ажал ябуулагшад Терек мүрэн дээрэхи хото ерэһэн байгаа. Дүрбэн үдэрэй туршада тэдэнэр Вахтанговай ажабайдалтай холбоотой дурасхаалта газарнуудтай танилсаһан, тэрэнэй һураһан Владикавказска гимназиин байһан байшангые, искусствада түрүүшынгээ алхамуудые хэһэн Хойто-Осетиин АССР-эй ород драмын театрые орожо хараһан байна. Промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд, колхозниугууд, студентнүүд, зохёохы ажалтай интеллигенци айлшадаа үнэн зүрхэнһөө, халуунаар угтаа.

Театрай коллектив автономито республикын ажалшадай урда зохёохы ажал ябуулга тухайгаа тоосоо. Хойто-Осетиин драмын театрай ендэр дээрэ «Принцесса Турандот» гэһэн зүжэг харуулагдаһан байна.

Ехэ бэлиг шадабаритайгаар наадаһанай, Хойто-Осетиин ажалшадые соёлой талаар хангалгада эдэбхитэйгээр хабаадаһанай ба Вахтанговай түрэһөөр 100 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Хойто-Осетиин АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Евгений Вахтанговай нэрэмжэтэ академическэ театрые Хүндэлэлэй грамотаар шагнаа. Тэрэшэлэн бүлэг артистнүүдтэ Хүндэлэлэй грамотанууд барюулагдаа.

(ТАСС).

«МОЛНИЯ-3» НИИДХҮҮЛЭГДЭЭ

Холын зайда телефонно-телеграфна радио холбооной түхеэрэлгэнүүдые ашаглалгые хангахын, мүн СССР-эй Түбэй телевидениин программануудые «Орбитын» ба уласхоорондын харилсаа холбооной сетиин пунктнүүдтэ дамжуулхын тула «Молния-3» гэжэ хэлхээ холбооной эликэтэ хэмэл одон 1983 оной мартын 11-дэ Советскэ Союзһаа ниидхүүлэгдээ. Тэрээн дээрэ ретрансляционно аппаратура тодхогдонхой.

Хараалагдаһан программатай зохилдуулагдажа, «Молния-3» хэмэл одоор дамжуулагдан, хэлхеэ холбооной сеанснууд хэгдэхэ байна.

(ТАСС).

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые дэлгүүлхын түлөө

НАРИН ЖУРАМ, ЭМХИДХЭЛ

Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй районуудые хүгжөөхэ талаар арбан нэгэдэхи табан жэлдэ ехэ алхам хэгдэхэ гээд КПСС-эй XXVI съезд дээрэ онсо тэмдэглэгдээ hэн. Зүүн Сибириин районуудай хүгжэлтэдэ Буряадай республика нилээд ехэ hуури эзэлнэ. Минеральна түүхэй эдээр, ой модоор баян Буряад ороной арадай ажахые хүгжөөлгэдэ манай барилгашад горитой хубитаяа оруулха байна.

Энэ уялгата даабариие бэелүүлэн, манай коллективүүд 1982 ондо субподрядна организацинуудтай хамта нилээд ехэ шэнэ барилга хэhэн, хуушан предприятинуудые hэльбэн шэнэлhэн байха юм. Тиигэжэ «Бурятфермаш» нэгэдэлдэ, Сэлэнгын туршалгын заводто, Холбоолжоной нүүрhэнэй уурхайда, Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинатда горитой хүдэлмэри хэгдээ. «Теплоприбор», «Электромашина» заводуудта шэнэ цехүүдэй барилга эхилhэн, Забайкалиин апатидай заводто, Озёрно горно-шанаржуулгын комбинатда бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулагдажа, Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинатда үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүд ашаглалгада оруулагдаа.

Мүн тиихэдэ байрын гэрнүүд, hургуули, хүүгэдэй саадуud баригдажа, Октябрьска райондо 1176 үхибүүдэй hураха hургуули гүрэнэй комиссиин эрхим сэгнэлтэтэйгээр тушаагдаа hэн. Агуу Октябриин 65 жэлэй ойдо Буряад драмын театрай байшан, декабрь hарада багшанарай институдай байшангай hүүлшын блок, хэблэлэй байшан, «Теплоприбор» заводой хүдэлмэришэдэй хамтын байра болон бусад хэдэн объект ашаглалгада үгөөбди. Өөрымнай үйлэдбэриин баазашье нилээд үргэдхэгдөө. Тэрэнэй барилгада 5,3 миллион түхэриг ашаглагдаhан байна.

Ямаршье коллективэй ажалай үндэр амжалта эршэтэ социалис мүрысөөнhөө эхитэй. Үнгэрэгшэ жэлдэ манай коллективэй бүхы хүдэлмэришэдэй 89 процентнь элдэб уряата социалис мүрысөөндэ, 46,7 процентнь ажалдаа коммунис ёhoop хандалгын түлөө хүдэлөөндэ хабаадалсаhан байна. 98 бригада, үйлэдбэриин 36 цех болон участогууд ССР Союзай байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойе угтуулан дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абаа hэн.

Жэлэй дүнгөөр харахада, олонхи коллективүүднай абаhан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэhэн байна. Эндэ барилга-хабсаралгын 8-дахи управлениин Александр Егорович Воронинной хүтэлбэрилдэг ажахын тоосоото бригада илангаяа hайнаар хүдэлжэ, үйлэдбэриин үндэр үрэ дүн түйлаhан байна. Эрхим шанартайгаар хүдэлжэ, түрүү дүй дүршэл, технологи хэрэглэн, алмалта, арьбалалта түйлан ажаллаhанайнгаа түлөө А. Е. Воронин СССР-эй Гүрэнэй шанда хүртөө hэн. Харин бригадань «Минвостокстройн» бетонщигуудай эрхим бригада гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, хэтэ мүнхэдөө хадагалха Хүндэлэлэй вымпел абаа. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэб дүүргэhэн тухайгаа 76 бригадын, үйлэдбэриин 22 участогай коллективүүд мэдээсэhэн байна. Тэдэнэй тоодо «Жилгражданстрой» трестын барилга-хабсаралгын нэгэдэхи управлениин А. Е. Бородинай толгойлдог участогта «Минвостокстройн» эрхим участок» гэhэн, 7-дохи СМУ-гай В. К. Рубцовой бригадада «Хабсаргагшадай эрхим бригада» гэhэн нэрэ зэргэнүүд олгогдоо. Тиихэдэ онhожоруулагдамал комплексно подрядна бригадануудай дундаhаа А. П. Маньковай бригада, «Спецстроймеханизация» трестын тусхай мобильно управлени шалгарба. СССР-эй байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойн урда тээхи мүрысөөнэй дүнгөөр олон хүдэлмэришэднай ойн баярай Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаhан байна.

Гэхэтэй хамта бүхы арга боломжоёо гүйсэд хэрэглэн хүдэлөөбди гэхын аргагүй. Дутуу дунданууд үшөөл олон. Управлениимнай коллективүүд генеральна подрядаршье, өөрынгөө хүсөөршье барилга эрхилхэ түсэбөө бэелүүлжэ шадаагүй. Бүхыдөө 15 миллион 787 мянган түхэригэй барилга хэгдээгүй үлэшоо. Барилгын товарна продукци худалдаха түсэбшье дүүргэгдээгүй. Эндэ гэр барилгын комбинат, «Жилгражданстрой» трест, 8-дахи СМУ, 135-дахи ПМК, 174-дэхи ПМК гэхэ мэтэ коллективүүд илангаяа ехэ гээгдэлдэ ороhон байна.

Ажалай бүтээсэ тухай хэлэбэл, арбан подрядна организацинуудай табаниинь энэ түсэбөө дүүргээгүй. Тиихэдэ, «Жилгражданстрой», «Спецстроймеханизация» трестнүүдэй, гэр барилгын комбинадай энэ талаар илангаяа муугаар хүдэлhэнэй шалтагаанаар главкыншье түсэб дүүргэгдээгүй үлэшөө.

Үнгэрэгшэ жэлдэ дүүргэгдэжэ, тушаагдаха барилгын объектнүүд дээрэ бүхы хүсэеэ элсүүлжэ шадаагүй дээрэhээ, мүн манай захиргаанай зүгhөө хиналтын hуладаhанhaa боложо барилга ашаглалгада оруулха түсэб 70,4 процент бэелүүлэгдээ. Тиигэжэ үйлэдбэриин шэглэлэй 17, соёлой ажаhуудалай 6, коммунальна хэрэглэмжын 2 объект болон 96,6 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра ашаглалгада үгэхэ байhан аад, үйлэдбэриин 11 объект, Селенгинскдэ соёлой байшан, 31 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра ашаглалгада үгэжэ шадаагүйбди. Жэшээнь, «Жилгражданстрой» трестын барилгашад гэр байра, соёлой-ажаhуудалай барилга яhала hайнаар саг соонь ашаглалгада үгөөшье haa, үйлэдбэриин шэглэлэй объектнүүдэй барилга унжагайруулжархиhан байха юм. 17 ниимэ барилгын оройдоол табаниинь тушаагдаhан байна.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленум дээрэ үгэ хэлэхэдээ, нүхэр Ю. В. Андропов «...ажалай бүтээсэ хадаа манай экономикын ашаг үрын гол үндэhэн» гэжэ тэмдэглээ hэн. Энэ талаар ажалай бүтээсын ургалтада haaд ушаруулдаг гол шалтагаануудые, нэн түрүүн, хүдэлмэриин саг hамшааха ушар хараад үзэс. Хүдэлмэриин саг элдэб шалтагаанаар hамшаалга бүхы главкда 10,8 процент болоhон байна. Энэ хадаа бүхэли жэл соо 200 хүнэй гү, али барилгын нэгэ организациин хүдэлөөгүй гараhантай адли. Хүдэлмэриин саг hамшаалгаар илангаяа гэр барилгын комбинат, 163-дахи ПМК, 136-дахи ПМК «шалгараа». Тэдэнэй шалтагаанууд олон. Бетон, хирпииисэ гэхэ мэтэ барилгын материалнууд дуталдана, машина техникэ эбдэрнэ, мүн ажалай журам hуладана. Эдэ бүгэдые дары усадхахаар болоо.

Амжалтата дабшалта түйлахын тула ажалаа түрүү аргаар эмхидхэхэ шухала. Барилга дээрэ иимэ түрүү арга хадаа нэн түрүүн бригадна подряд болоно. Гэбэшье энэ түрүү арга манай ажалда үшөөл гүйсэд нэбтэрүүлэгдээгүй байhаниинь гэмшэлтэй. 1982 ондо «Минвостокстройн» даабаряар бүхы хүдэлмэришэдэйнгөө 35 процентые бригадна подрядта оруулха түсэбтэй аад, энэ тоое оройдоол 22 процентдэ хүргэhэн байнабди. Барилгын подразделенинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд энэ хэрэгтэ анхаралаа ёhотой hайнаар хандуулнагүй.

КПСС-эй XXVI съезд дээрэ баталагдаж абтаhан гол шэглэлнүүд дотор гараар хэгдэдэг хүндэ хүдэлмэриие онhожоруулха, барилгын организацинуудые үндэр бүтээсэтэ шэнэ техникээр, бага механизациин түхеэрэлгэнүүдээр хангаха асуудалнууд онсо анхарагдаа hэн. Һүүлэй үедэ манай коллективүүд «Камацу» гэжэ хүсэтэ бульдозернуудаар, башенна крануудаар, экскаваторнуудаар болон бусад онь-hон техникээр хангагдаа. Тиин организацинуудhаа үгтэhэн тоосооной ёhoop харахада, бар хүсөөр хэгдэдэг ажалые онhожоруулха даабари дүүргэгдэнэ, тэрэнэй ашаар ажалай бүтээсэ 1,14 процентээр дээшэлээ.

Гэбэшье бодото байдал дээрэ харахада «Спецстроймеханизация» трест жэлэйнгээшье түсэбые дүүргэнгүй үлэхэhөө гадна 1981 онойхиhоо доошо орошоо. Эндэ барилга-хабсаралгын хүдэлмэриие онhожоруулха асуудал илангаяа hулаар табигданхай. Жэшээлбэл, бүхыдөө трест дотор ажалай бүтээсэ 1981 онойхиhоо 2,6 процентээр доошолhон байгаа haa, экскаватор, бульдозер, крануудай хүдэлмэриин бүтээсэ бүри хорёод процентээр доошоо орошоhон байна.

Мүн бага механизациин талааршье олон шүүмжэлэлдэ оронобди. Эндэ елдэб түхэрэлгэ, хэрэгсэлнүүдэй абташье haaнь, ехэнхи хүдэлмэри үшөөл гараар хэгдэдэг зандаа байhаар.

Барилгын түсэбэй дүүргэлтэ, барилгын техническэ шанар «Буржелезобетон» нэгэдэлэй предприятинуудай хүдэлмэриhөө нилээд дулдыдаха гээшэ. Тус нэгэдэл үнгэрэгшэ жэлдэ яhала hайн хүдэлжэ гараа. Нормативна сэбэр продукциин түсэб 114 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 114,1 процент дүүргэгдээ. Салин хүлhэнэй хэмжээн 3,7 процентээр ургаа. Товарна продукци гаргалга, худалдалгашье 1981 онойхиhоо дээгүүр. Хабсаргагдадаг түмэр бетоншье нилээд ехээр гаргагдаа.

Гэбэшье «Буржелезобетон» нэгэдэлэй предприятинууд манай барилгын хэрэглэмжые гүйсэд хангажа шадаагүй. Барилгын материалнуудай хэмжээн, шанар үшөөл хангалтагүй муу.

Республика дотор, мүн ниислэл хотодо гэр байра барилга Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай хүдэлмэриhөө сэхэ дулдыдана гээшэ. Жэл соо тус комбинат түсэбөөр хараалагдаhанда орходоо холо бага продукци үгөө. Тиин үнгэрhэн жэлдэ ашаглагдаха байhан байрын 27 мянган дүрбэлжэн метр талмай гэхэ гү, али 80 квартиратай зургаан гэр үгтөөгүй байна. Ажалайнь бүтээсэ дээшэлээгүй, продукциинь шаназршье hайжараагүй. Энэ предприяти дээрэхи байдалые эрид hайжаруулха хэмжээнүүд абтажа байнхай. Тиигэжэ комбинадай ажал тухай асуудал Главкын коллеги дээрэ хэлсэгдээ hэн. Начальнигhаань эхилээд цехэй хүтэлбэрилэгшэдөөр эдэбхитэй хүнүүд томилогдоо. Технологическа түхеэрэлгэнүүдынь заhабарилагдаа.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи, гол жэлдэ манай урда ехэ, харюусалгатайшье зорилгонууд табигдана. Табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаhан үйлэдбэриин бүхы хүсэнүүдые ашаглалгада оруулха, гэр байра олоор бодхоохо, тэрээнтэй хамта алмалта, арьбалалтын шанга журам сахиха уялгатайбди. Тиимэhээл эмхи гуримтайгаар нарин журамтайгаар, ажалдаа эдэбхи үүсхэлтэйгээр, бэе бээдээ, өөртөөшье эрилтэ ехэтэйгээр хүдэлхэ болонобди.

С. АНТОНОВ,
«Главбурятстрой» управлениин начальник.

СЕМИНАР ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

Комсомолой пропагандистнуудай республиканска семинар Улаан-Үдэ хотын Политгэгээрэлэй байшан соо hаяхан үнгэргэгдэбэ.

ВЛКСМ-эй обкомой нэгэдэхи секретарь Л. Р. Бартунаев, Зүүн Сибириин технологическа институдай доцент Е. А. Голубев, Буряадай хүдөө ажахын институдhаа экономическа кибернетикын кафедрые даагша Л. В. Власов, Буряадай гүрэнэй Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдhаа доцентнүүд Р. С. Янгутов, Л. В. Олзоева, түүхын эрдэмэй доктор Н. П. Егунов, КПСС-эй обкомой лектор В. В. Кузнецов гэгшэд семинарта хэбаадалсажа, залуушуулые национальна ба интернациональна үзэлтэйгээр хүмүүжүүлгэ, мүнөө үеын үзэл сурталай тэмсэл ба залуушуул, уласхоорондын байдал тухай болон бусад асуудалнуудаар hонирхолтой элидхэлнүүдые уншаhан байна.

Б. БАБУДОРЖИЕВ.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ЭДЭБХ...

ОНСО ШЭНЖЭТЭЙГ...

Улаан-Үдын шэлэй заводой үйлэдбэриин бүхы коллективүүдэй урда 1983 ондо ехэшье, ороошье зорилгонууд табигданхай. Сонхын ба витриинэ шэлые үйлэдбэрилгэ 1982 онойхидо орходоо 1 миллион дүрбэлжэн метрээр ехэ болохоор хараалагдана.

Шэл гаргадаг цех заводой гол цех гээшэ ааб даа. Эндэ шэл хайлуулга, шэл отолхо гэхэ мэтэ шухала олон операцинууд хэгдэдэг шуу. 1982 ондо цехнай гүрэнэй түсэбые декабриин 27-до дүүргэжэ, жэлэй эсэс болотор түсэбhөө гадуур 226 мянган дүрбэлжэн метр шэл гаргаа. Түсэбэй дүүргэлтэ 101,3 процентдэ хүргэгдөө. Эдэ түйлалтануудта халаанай агитаторнууд горитой үүргэ дүүргээ. Тэдээн соо машинист, цехэй партбюрогой гэшүүн Геннадий Яковлевич Литвинцев эгээл эрхимынь болоно. Тэрэнэй ниитэ-политическэ, ойлгуулалмжын хүдэлмэриин түсэбые бусад агитаторнуудта жэшээ болгожо, дурадхамаар. КПСС-эй XXVI съездын эхилhээр 2 жэл гүйсэбэ. Энэ хугасаада Геннадий Яковлевич съездын материалнуудаар хэды олон хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөө гээшэб. Партиин хараа түсэбүүдые олониитэдэ ойлгуулан нэбтэрүүлдэг, тэрэнэй политикые тайлбарилдаг хүнүүдтэ — лекторнууд, пропагандистнууд, агитаторнуудта съезд дээрэ зорюулагдаhан баяр баясхалангай үгэнүүдые тэрэ сэдьхэлээ хүдэлэн уншаа hэн. Арад зондоо ашатай туhатай шухала хэрэг бүтээдэг тэдэниие съездын трибунаhаа тэмдэглэхэдэнь, үнэхөөрөөшье бахархамаар юм ааб даа. Тиимэhээ тэрэ бүри урмашажа, саашадаашье энэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ябахаб гэжэ тэдэ үдэрнүүдтэ тангариглаа бэлэй. Теэд бодото байдалые хаража үзэбэл, дүүргэхэшье ажал захагүй ехэ ааб даа. Юунhээ эхилхэ тухайгаа агитатор Литвинцев удаан бодоогүй hэн. Съездын материалнууд дотор энэ талаар тодорхой программа табигданхай ха юм. Урданайхидал адляар хүдэлжэ болохогүй, үзэл сурталай хүдэлмэриин түхэл маягуудые совет хүнүүдэй мүнөөнэй эрилтэнүүдтэй зохилдуулха хэрэгтэй гэжэ тэрэ ойлгобо. Мүн партимнай үзэл сурталай хүдэлмэриие ябуулхалаа, мэдээжэ болошоhон зүйлнүүдые дабтангүй, hонирхолтойгоор ябуулха гэжэ онсо тэмдэглээ. Тиимэhээ Геннадий Яковлевич өөрынгөө хүдэлмэридэ бүри харюусалгатайгаар хандадаг болобо. Хөөрэлдөө бэлдэхэдээ, тэрэ нилээд олон ном, журналнуудые хаража, hонирхолтой темэдэ таарама зүйлнүүдыень тусхай дэбтэр соо нарин нягтаар бэшэжэ абадаг заншалтай. Илангаяа «Правда», түбэй бусад газетэ, журналнуудые анхаралтайгаар уншажа, манай ажабайдалда, хүдэлмэридэ мүндэлжэ байhан шэнэ бэшэнжэнүүдые хадуужа абаад, шагнагшадтаа дамжуулдаг. Тэрэнэй эсэшэ сусашагүйгөөр шэнэ зүйлнүүдые бэдэржэ, дэлгэрүүлдэгээрнь бидэ баярладагбди. Нигэжэ эрхим агитатор КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдтэй үдэр бүриингөө хүдэлмэриие зохилдуулан, тэдэниие бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэнэ ха юм.

Илангаяа КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй hүүлээр нүхэр Литвинцев хүдэлмэреэ бүри эдэбхижүүлээ. Тэндэ абтаhан шиидхэбэринүүдэй гол удхые тэрэ зүбөөр тодорхойлоод, нүхэдтөө тайлбарилжа захалба. Пленумэй шиидхэбэринүүдhээ уламжалан, завод, цех, халаан, бригадануудай хүдэлмэриие шэнжэлэн тобшолоод, түрүү хүнүүдэй дүй дүршэл, үүсхэлнүүд дээрэ тэрэ онсо тогтодог болоо.

Тэрэнэй хөөрэлдөөнүүдэй тематика хододоо цехэй мүнөө үеын зорилгонуудтай сэхэ холбоотой байдаг. Жэшээнь, түрүү үүсхэлнүүд тухай хөөрэлдөө хэхэдээ, шэл зүhэгшэ А. Б. Будаевагай үүсхэлые үндэhэ болгон, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, бэлэн продукци алмаха асуудалнуудта онсо анхарал хандуулhан байна. «Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойдо табан жэлэй гурбан жэлэй даабариие дүүргэхэ» гэhэн үүсхэлыень бүхы шэл зүhэгшэд дэмжээ. Мүнөө шэл зүhэлгэдэ хүдэлдэг 15 хүн энэ жэлэй мартын, апрелиин, майн, зариманиинь бүри августын тоосоогоор хүдэлжэ байнхай. Нэрлэбэл, А. Б. Будаева, Н. А. Нестерова, Д. Ц. Хабитуева, Е. А. Балдаева болон бусад болоно. Түүхэй эд алмаха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа. Зүhэгшэ бүхэн шэлдээ угаа гамтайгаар хандадаг болонхой.

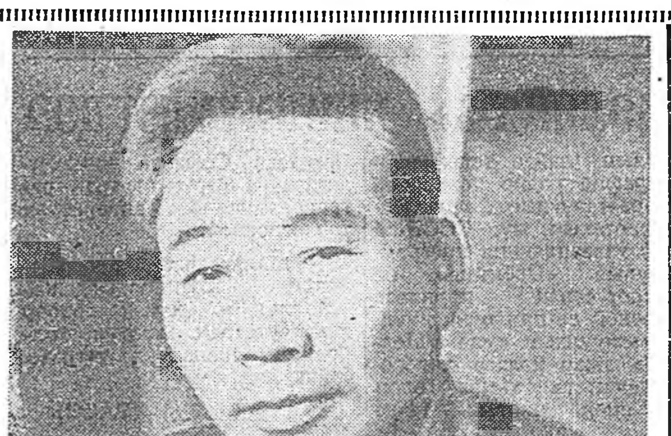
КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдээр хөөрэлдөө үнгэргэхэдөө, ну... винцев арбан... бан жэлэй хо... сортын шэл... haa 76,2 про... нэмээ гэжэ... нэй ашаар... гэхэдэ, шэл... технологи... хигдана ха... hэгшэдэй 15... нарай хубиин...

«Эрдэм, ... жэлтэ» гэhэн... рилхадаа, hүү... соо үйлэдбэр... руулга хэр... дэ дээшэлээб... харуулаа. О... гаар, шэлые... га 1982 ондо... жоруулагдаа... лагдамал арга... 7 стол түхеэ... даашье энэ... гэлжэлүүлэгд...

«Хүн тушаа... циализмын х... hэн темээр Ге... левич мүн... тоо, баримта... шадта дурад... имагтал 10-да... дэ заводой... 226 квартира,... столово, прач... тын бааза г... болонхой. 19... нэр үшөө 70... ха юм.

Коммунист... лай журам... амярнь ойл... дэлмэри эдэб... даг. Зүгөөр... hэн заримаш... дые коллекти... дээрэ хаража... салгада хабаа... дэ ажалhаа... хидаhанай т... гаргуулагдаhа... имагтал ажал... рогоор дамж... предприятину... түлөоhэтэй х... даг болохо... тэрэ партийн... рэ оруулаа... ехэнхи хүдэл... дурадхалыень...

Мүнөө эдэб... «Гээгдэгшэдгүй... гэhэн уряа... Тэрэнэй хүдэ... лаанайхид 14... до 28,5 мянган... шэл түсэбhөө... гаа. Агитатор... жуугаар Генн... вич цехэй... профсоюзай... нээр hунгагда... эй обкомой... сизм-ленинизм... тедтэ hурада...

В. П. Николаев Сэлэнгын модоной баазын мебельнэ цехтэ арба гаран жэлэй туршада хүдэлнэ. Энэмнай ажалдаа үнэн сэхээр хандадаг, түсэбтэ даабаринуудаа ходо үлүүлэн дүүргэдэг юм. Тэрэ республикын алдарта 60 жэлэй ойе үндэр бүтээсэтэ ажалаар угтаха зорилготой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. П. Николаев.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

БҮХЭРОССИН ХАРАЛГА

«Бурятгражданпроект» институт РСФСР-эй Госстройн дэргэдэхи саг үргэлжэ хүдэлмэрилжэ байдаг барилгын Бүхэроссин харалга-конкурсдо эльгээгдэхэ материал бэлдэбэ.

Улаан-Үдэ хотын Железнодорожно районой гушан нэгэдэхи кварталай барилга тухай материалнуудые мүрысөөндэ эльгээхэ гэжэ шиидхэгдээ. Энэ кварталдахи байрын гэрнүүд хажуудаа социальна, соёлой, ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудтайгаар баригданхай. Энэ барилгын онсо илгаань юуб гэхэдэ, шаг-шууяанай багаар дуулдахаар гэрнүүд баригданхай. Тус квартал харгыда дүтэшье haa, гэрнүүдынь үрөөhэн хажуугаараа харгы тээшээ гараhан, ехэнхи хубинь социальна, соёлой, ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудаар халхалагданхай.

Гэрнүүд hайнаар шэмэглэгдэнхэй. «Бурятгражданпроект» институдай архитектурно-проектнэ гурбадахи мастерскойн хүдэлмэрилэгшэдэй зохёоhон проектээр заводой барилгын управлениин коллектив энэ гушан нэгэдэхи кварталые барьа. Энэ барилга үнгэрэгшэ жэлэй hүүл багаар дүүргэгдэжэ, hайн сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада тушаагдаhан байна.

Н. ДАМБАЕВ.

ШЭНЭ ЭРИЛТЭ

Сэлэнгын районой агропромышленна нэгэдэлэй соведэй түрүүшын зүблөөн дээрэ эмхидхэлэй асуудалнууд шиидхэгдэбэ. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие шэнэ гуримаар эрхилхэдээ, хүтэлбэрилгые тодорхойгоор, ашаг үрэтэйгөөр бэелүүлхэнь шухала гэжэ КПСС-эй Гусиноозерско горкомой нэгэдэхи секретарь А. С. Аржанович, тус нэгэдэлэй совет дээрэ оролто үгэ хэлэхэдээ, тэмдэглээ.

Мүн энэ зүблөөн дээрэ хабарай тарилгада ямараар, бэлдэжэ байhан тухай «Эрдэм» колхозой правлениин түрүүлэгшэ Б. Л. Доржиев тоособо. Тус ажахыда техникэ заhабарилга унжагайрна гэжэ элирүүлэгдэбэ. 18 трактор, тэрэ тоодо К-700 түхэлэй 5 трактор, 17 культиватор, 15 сеялкэ, ороohoной олон комбайнууд үшөө заhабарилагдаагүй байhаар. Заhабарилгын хүдэлмэриин эмхидхэл мүнөө үеын эрилтэдэ харюусажа шаданагүй. Гэхэтэй хамта ороoho тариянай үрэhэн хүсэд бэлэдхэгдээгүй, шанаргүйгөөр сэбэрлэгдэhэн байха юм. Бүлүүр 5 станциин оройдоол нэгэниинь хүдэлгэгдэбэшье, бүтээсэ багатайгаар ашаглагдана. Органическа болон минеральна үтэгжүүлгэнүүдые таряалан болон нуга сабшалан дээрэ гаргажа тарааха хүдэлмэри мүнөөшье болотор эмхидхэгдээгүй. Эдэ бүгэдэ дутагдалнуудые тус совет шангаар шүүмжэлжэ, хабарай тарилгада бэлэдхэлээ эрид hайжаруулха эрилтэ тэдэнэрэй урда табиба.

«Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй Сэлэнгын ПМК (начальник О. А. Захаренко) барилгынгаа 1982 оной түсэб дүүргэжэ шадангүй, колхозуудай захиhан объектнүүдые саг болзортонь ашаглалгада үгөөгүй байшоо. Энэ организациин бирагүй хүдэлмэриие агропромышленна нэгэдэлэй совет шүүмжэлэн хаража үзөөд, саашадаа барилгын хойноhоо хинан шалгажа байха гэhэн шиидхэбэри баталан абаба.

Зүблөөн дээрэ РАПО-гой соведэй саашанхи хүдэлмэриин түсэб хараалагдаба. Тусхайлбал, Кировэй нэрэмжэтэ совхоз уhалууриин системэнүүдые хэр зэргэ ашагланаб, районой «Госкомсельхозтехника» нэгэдэлэй коллектив ажахынуудай техникэ ямараар заhабарилнаб, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо hү үйлэдбэрилгэ юундэ дээшэлнэгүйб гэhэн асуудалнууд hаяар совет дээрэ табигдахаар хараалагдаба.

Н. НАМСАРАЕВ,
манай корр.

Пермиин телефоной заводто бүтээгдэhэн дэлхэйн 40 гаран гүрэнүүдтэ эльгээгдэнэ. Эдэ hэн аппарадууд сагай уларилай ямаршье... найдамтайгаар хүдэлдэг юм. Стол дээрэ т... үлгэгдэхэ аппарадууд энэ заводто бүтээ... кнопко даража номер абаха автомат аш...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: инженер М. Посуньк... фон шалгажа байна.

ТАСС-ай...

К. Марксын түрэhөөр 165 жэлэй, наhа бараhаарнь 100 жэлэй ойдо

НАУЧНА КОММУНИЗМЫН ҮНДЭҺЭ ҺУУРИ ТАБИ...

Карл Марксын наhа бараhаар 100 жэл 1983 оной мартын 14-дэ, түрэhөөрнь 165 жэл майн 5-да гүйсэхэнь. Эдэ үдэрнүүдые тэмдэглэхэ зуураа, бидэнэр гүн сэсэн ухаатан ба дүлэтэ революционерэй, хүдэлмэришэн ангиин уласхоорондын түрүүшын нэгэдэлнүүдые эмхидхэн зоригжуулагшын ажабайдал болон ажал ябуулгада дахин дахин ханданабди.

Ойро дүтын нүхэрынь, нэгэн hаналта ба соратнигынь болохо Фридрих Энгельстэй хамта Маркс пролетариадай революционно тэмсэлэй научна теори байгуулаа, тиин социальна мүлжэлгэ дарлалтаhaa сүлөөржэ, бүхы гэшүүдэйнь али бүхы талаар сүлөөтэйгөөр хүгжэхэ эрхэ нүхэсэл хангаха шэнэ общество байгуулха бодото арга замуудые ажалшадта зааhан байна. Хубхай гоё бодол байhан социализмые бодото эрдэм ухаан болгоод, тэрэ эб найрамдал, эрхэ сүлөө болон үнэн зүб тээшэ хүн түрэлтэнэй хэтын эрмэлзэлые теориин талаар бата бэхи үндэhэ hууритай болгоhон юм. «Хүдэлмэришэн ангиин үмэнэ Маркс, Энгельсын хэhэн габьяаень үсөөхэн иимэ үгэнүүдээр тодорхойлжо болоно: тэдэнэр хүдэлмэришэдые байдалаа өөhэдөө ухамайлан элирхэйлдэг, өөhэдыгөө мэдэрэн тайлбарилдаг боложо hургаад, гоё бодолнуудай орондо эрдэм ухаа бии болгоо».

Марксын ажабайдалынь удха түгэлдэр, яларма hайхан байгаа, гэбэшье айхабтар хэсүү бэрхэ байhан бэлэй. Адвокадай бүлэдэ түрэжэ, Триирэй гимнази, мүн Бонной ба Берлинэй университедүүдые дүүргээд, академическэ эрдэмэй гү, али литературна албанай замаар шуумайн дэбжэхэ аргатай байбашье, тэрэнhээ арсажа, ажалша хүнүүдэй эрхэ сүлөө болон зол жаргалай түлөө тэмсэлэй зам hунган абаhан байна. Мэргэжэлээ шэлэн олохо үедэ «хүн түрэлтэнэй аша туhа» гээшэ шиидхэхы гол зүйл байха ёhотой гэжэ бүри 17 наhатайдаа гимназида бэшэhэн сочиненидээ тэмдэглэhэн бэлэй. Хэн нэгэ ондоо хүнэй тиигэжэ хэлээ haaнь, гоё гоёор зугаалнаш даа гэжэ hанахаар hэн. Харин Марксын аманhаа гараhан эдэ үгэнүүд тэрэнэй бүхы наhанай гүн сэдьхэлэй hанал эрмэлзэлые харуулаа бшуу.

Тиигээд бүхы ами наhаяа энэ үндэр зорилго түйлахад хэрэгтэ зорюулhан байна. Энээнэй тулада тэрэ өөрынгөө ангиин зонhоо таhаржа, политическэ эмигрант болоо, тиигээд элдэб ороноор зайгуултаха, ядарха тулиха байдалда өөрынгөө, гэр бүлэеэ оруулhан байна. Хэсүү хатуу байдалда амидаржа, асари ехэ научна болон революционно ажал ябуулга эрхилhэн тула бэень муудажа, эртэшэг наhа бараа hэн.

Гэбэшье бүри мэндэ байха үедэнь ниитын хүгжэлтэдэ тэрэнэй hургаалай үзүүлжэ байгаа нүлөөнэй түрүүшын үрэ дүнгүүд элитээр үзэгдэжэ, тэрэ элдэб оронуудай хүдэлмэришэдэй зүгhөө мэдэрэгдэн, халуун дурандань хүртэhэн юм. «Бүхы Европо болон Америкэдэ, Сибириин руднигуудhaa Калифорни хүрэтэрхи олон миллион революционно соратнигуудтаа ехэтэ хүндэлэгдэн, дурлагдан ябажа мүнхэрбэ, Мүнөө тэдэнэрынь шаналан гашуудажа байна», — гэжэ Энгельс тэрэнэй хүүр дээрэ хэлэhэн үгэдөө тэмдэглээ hэн.

Дэлхэйе революционно ёhoop хубилгаха научна теори байгуулалга Марксын агуусхэ габьяань болоно. Энэ теоринь өөрыгөө сүлөөлхын түлөө пролетариадай тэмсэлэй хараа замые харуулаа, түрүү социальна хубилалтануудые бэелүүлхэ арга замуудые тодорхойлоо. Түүхын хүгжэлтын ябасаар табигдаhан асуудалнуудта Маркс харюусажа шадаhан байна. Тиихэдээ тэрэ хүн түрэлтэнэй ухаан бодолой эгээн дээдэ түйлалтануудта түшэглөө, ниитын болон байгаалиин эрдэмүүдэй элдэб hалбаринуудтахи научна шэнжэлэлгын үрэ дүнгүүдые шүүмжэлхы ёhoop шудалан, саашадань дэлбэлэн хүгжөөhэн юм.

Диалектическэ болон түүхын материализм марксизмын философско үндэhэ hууринь болоно. Материализм болон диалектикые таhаршагүйгөөр нэгэдүүлhэнэйнгээ ашаар Маркс тэрэниие байгуулжа шадаhан байна. Классическа немецкэ философиин агуу дээдэ түйлалта болохо диалектикые Маркс материалис үндэhэ hуури дээрэ шэнэлэн хубилгаhан юм. Энээнэй эсэстэ — бии болоhон ба оршон байдалые тайлан мэдэхэ диалектико-материалис методые Энгельс марксизмын гол түйлалтануудай нэгэн гээшэ гэжэ хараhан байдаг.

Урдань байhан материалис философиин элдэб янзануудhaa Марксын материализм имагтал диалектическэ шэнжэ шанараараа бэшэ, харин али бүхы юумэндэ хэрэглэжэ болохо байhаараа илгарна. Маркс тэрэниие байгаалишье, ниитын байдалшье шэнжэлэн мэдэхэ ябадалда хэрэглэhэн байна. Хүнэй ниитын байдалай үндэhэ hууринь хадаа тэрэнэй ажал хүдэлмэринь болоно. Энээнэй ашаар хүн гээшэ гол ехэ эрилтэ хэрэглэмжэнүүдээ хангадаг гэжэ Маркс харуулаа.

Материальна үйлэдбэриин үедэ хүнүүдэй хоорондо тогтодог харилсаан хадаа ниитын бүхы харилсаанай шиидхэхы зүйлынь болодог. Эдэ ниитын харилсаанууд хамтадаа базис гэжэ нэрлэгдэдэг. Харин тэдээндэ үндэhэлэн, политическэ ба үзэл бодолой надстройко гэжэ байдаг юм.

Урда үнгэрhэн түүхын хүгжэлтын дүй дүршэлые шэнжэлхэдээ, Маркс ниитын-экономическа формаци (байгуулалта) гэhэн ойлгосо зохёон найруулhан юм. Түүхын ябаса дотор элдэб формацинууд бэе бэеэ hэлгэжэ, обществын хүгжэлтэ түйлагдадаг. Тиин энэ hэлгэлтэнь үйлэдбэриин хүсэнүүд болон үйлэдбэриин харилсаануудай зүришэлдэлгөөр үүсхэгдэдэг байна. Ниитын хүгжэлтын бодото үндэhэ hуурие элирхэйлхэ зуураа Маркс түүхэдэ арад олониитын дүүргэдэг зохёохы, эдэбхитэй үүргые али бүхы талаар үндэhэлhэн байна.

Түүхын материализмын гол ёhонууд буржуазна обществые Марксын шэнжэлхэ үедэ толотомо тодоор баталагдажа, саашадаа хүгжөөгдэhэн юм.

Капиталис аргаар үйлэдбэрилгын олон жэлэй туршада гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдэhэнэй, Англиин классическа политическэ экономиин түйлалтануудай шүүмжэлхы ёhoop шэнэлэн хубилгагдаhанай эсэстэ нэмэри үнын теори байгуулагдаа hэн. Энэнь В. И. Ленинэй хэлэhэнэй ёhoop, Марксын экономическа теориин үндэhэн гол зүйлынь болоо.

Маркс капиталис обществын хүгжэлтын экономическа хуули ёhонуудые нээhэн түүхэдэ тэрэнэй шухала байhанаа, саашадаа үнгэрэн hүнэхэ байhыень, мүн эсэсэй эсэстэ тэрэниие хосоролтодо хүргэхэ зүрилдөөнүүдые элирүүлhэн байна. Ажалшадые хайра гамгүйгөөр мүлжэлгэ хадаа капиталис үйлэдбэриин харилсаануудhaa зайлашагүй дулдыдан гарадаг, тиин пролетариат тэрээнhээ сүлөөрхын түлөөдэ капиталай засагые революционно аргаар унагааха ёhотой гэжэ марксизмын экономическа теоринь бүрүүшаахын аргагүй харуулhан б...

Марксын... тэнь — т... ёhoop ойлг... хын матери... мэри үнын... учна коммун... гуулха ябас... жэ Энгельс...

Марксизм... системын ор... логшо науч... мүндэлхэдэ,... дол байhан... ухаан болоо... та марксис... дүүлдэг хуб... доо ямар... холбоотойе... юм.

Социальна... учна ёhoop... Маркс Энге... вые револю... билгаха, хү... дадаг ба ду... нүхэсэлнүү... Имагтал том... бэриин... жөөгдэжэ,... лан промыш...

СОЁЛШОД-ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДТА

«...МАЛШАДТА ...ЛШАЛНАБДИ»

да ород болон буряад дуунууд, элдэб янатанай хатарнууд, буряад поэдүүдэй уран шүлэгүүд болон бусад номернууд ороно. Манай нютагай хүбүүн, поэт Лопсон Тапхаевай үгэ дээрэ бэшэгдэhэн «Саян» гэhэн дууе агитбригадымнай хоор дууладаг. Харин дуушад, тугалшан Сэсэгма Хартаева, hаалишан Любовь Доржиева, совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ Валерий Базаров гэгшэд «Түнхэн», «Эжы аба хоёрни», «Родина», «БАМ» болон бусад дуунуудые дуулажа, харагшадые баясуулна. Басагадай болон хүбүүдэй дуунай бүлэгүүдшье дуунуудые гүйсэдхэнэ.

Залуу басаган Людмила Шалданова соёл-гэгээрэлэй училищи hаяхан дүүргэжэ бусаhан юм. Мүнөө тэрэ манай соёлой байшанда уран hайханай хүтэлбэрилэгшөөр хүдэлжэ байнхай. Тинхэ зуураа элдэб хатарнуудые уян нугархайгаар гүйсэдхэнэ. Илангаяа «Буряад хатар» гүйсэдхэхэдэнь, харагшад нэрьемэ альга ташалгаар hайхашааhанаа мэдүүлнэ. Мүнөө хүбүүд болон басагадые уран хатарта тэрэ hургажа байна.

Хүнүүдые хүхеэхэ номергүй концерт дутуу шэнги байдаг. Агитбригадын гэшүүд, Шартайн hү hаалиин фермын мал адуулагшад Сэдэн Ангахаев болон Сэрэнжап Сушкеев гэгшэд шог зугаата сценкэ табина. Холо город хотодо hуража ерээд, хүдөө нютагта ажаhуудаг үбгэ эсэгэтэеэ түрэл хэлэн дээрэ хөөрэлдэжэ шадахаяа болёод байhан хүбүүн тухай тэрэ сценкэ соо шогтой хүхюугээр харуулагдана.

Могой-Горхоной hү hаалиин фермын залуу hаалишан, Хужарай сомоной Соведэй депутат Светлана Дашеева нютагайнгаа поэдүүдэй шүлэгүүдые уран hайханаар уншана. Малшад абяа шэмээгүй болон тэрэнине шагнадаг юм. Соёлоймнай байшангай дэргэдэ эмхидхэгдэhэн хүүгэдэй дуунай кружогто Горхоной дунда hургуулиин 5—6-дахи классуудай hурагшад ябадаг юм. Тэдэнэр баhал манай агитбригадатай хүдөө гаралсажа, hайхан хоолойгоор хонгёохон дуунуудые ханхинуулна.

Хүгжэмгүй ямар концерт байхаб даа. Юрэдөө хүдөө нютагуудта мэргэжэлтэ хүгжэмшэдэй дуталдадагынь мэдээжэ. Манай соёлой байшангай дэргэдэшье тусхай hургуулитай хүгжэмшэн байхагүй. Гэбэшье баянист Доржо Дондоков шадаха зэргээрээ дуунуудтамнай болон хатарнуудтамнай хүгжэм наадажа, маанадые бэрхэтэй байдалhаа абарна. Доржо Габаевич хэды сулөөгүйшье hаа, үдэшэ бүхэндэ репетицидэмнай ерэжэ, хүгжэмдэжэ үгэдэг юм. Бидэ тэрээндэ ходоодоо тон ехэ баярые хүргэдэгбди.

Тээмэндэ Могой-Горхоной болон Шартайн hү hаалиин фермэнүүдэй мал ажалай хүдэлмэрилэгшэд бэе бэедээ ээлжээгээр айлшалжа, концертнүүдые табиhан юм. Бидэ hайн номернуудыень шэлэн абажа, агитбригадынгаа концертын программада оруулжа үшөө баян, hонирхолтой программатай болобобди.

Саашадаа манай агитбригадын дуу, хүгжэм уран зугаа таhалдахагүй гэжэ этигэнэбди. Нэгэ хэды болоод лэ малшадые хангажа байхабди. Игэжэ Эхэ оронойнгоо Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулжа байнабди.

З. ХАРТАЕВА,
Түнхэнэй совхозой Хужарай соёлой байшангай директор.

УЛААН-УДЫН Железнодорожно районой Пушкинай нэрэмжэтэ үйлсэдэ юрэ бусы, гадаада түхэлөөрөө гоё hайхан шэнэ байшан ашаглагдаха тушаагдаба. Энэмнай хадаа Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин ОРС-ын эдеэ хоол наймаалха «Экспресс» гэhэн магазин нээгдээ.

— Буряадай ниислэлэй эгээл томо хоолой магазин гээд тэмдэглэлтэй. Худалдаа наймаанайнь залай талмай 400 дүрбэлжэн метртэ хүрэнэ. Шэнэ, мүнөө үеын хэрэгсэлнүүдээр гүйсэд тоноглогдонхой. Магазинда орогшод дэлгүүрнүүдтэ дүтэлжэ, эдеэ хоолой зүйл өөhэдөө шэлэн абаха аргатай.

Тусхай хүргэдэг түхеэрэлгэнүүд тодхогдонхой, худалдан абагшадта аятай байхын тула урдаа түлхеэд ябаха тэргэхэн, худалдажа абаhан юумэеэ хэхэ корзинанууд дурадхагдана, — гэжэ магазинай директор О. И. Рязанцева хөөрэбэ.

Наймаалагшад В. Б. Цыбенова, Т. Д. Шленкевич гэгшэдтэй ябажа, үйлэдбэриин болон хамhабариин байрануудта орожо харабабди. Наймаалагшадта ажалай, амаралтын зохид эрхэ байдал байгуулагданхай. Улаан булан, эдеэ хоол бариха газар, душ абаха таhалга, хүдэлмэриингөө хубсаhа угааха прачечна гэхэ мэтэ эндэ бии.

Эд бараа тушаан абадаг байранууд зохидоор түхеэрэгдэнхэй. Автомашинын хашаа руу орохотойнь сасуу ашаанинь буулгагдажа, зарим хубинь шэгнэгдэжэ багсалгын цехтэ оруулагдадаг, харин бэлэн продуктнь наймаанай залда зөөгдэдэг байна. Түргөөр гутадаг продуктнууд ашаанай хоёр лифтээр доошоо, хүйтэн байра руу буулгагдадаг. Хэдэн арбаад тонно эдеэ хоолой зүйлнүүдые тэндэ хадагалжа болохо.

Худалдаа наймаанай, hүнэй ба штучна эд бараанай залнууд аятай зохидоор шэмэглэгдэнхэй. Эндэ гол түлэб түмэр замшадай ОРС-ын мэдэлэй 24-дэхи магазинай наймаалагшад хүдэлнэ. Эдэнэй дунда коммунис ажалай ударнигууд, худалдаа наймаанай отличнигууд В. Б. Сыбденова, В. А. Вакальчук, А. И. Пахомова, гастрономическа таhагые даагша В. И. Терентьева гэгшэдые нэрлэмээр.

О. БЕРЕЗКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Экспресс» гэжэ шэнэ магазин.

Авторай фото.

С. В. МИХАЛКОВОЙ ТҮРЭhӨӨР 70 НАhАНАЙ ОЙДО

«ТҮРЭЛХИ ХЭЛЭН ДЭЭРЭ...»

Хүүгэдэй олон номой автор, сатирик, баснишан, драматург-сценарист, Социалис Ажалай Герой, Ленинскэ болон Гүрэнэй шангүүдай лауреат, совет элитэ уран зохёолшо Сергей Владимирович Михалковой зохёолнуудые буряад арад ехэтэ hонирхон уншадаг байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ албан хэрэгээрээ hургуулида байхадамни, 3-дахи классай нэгэ hурагша айхабтар уран зохидоор «Степа ахай» гэжэ поэмэhээ хэhэг буряад хэлэн дээрэ сээжээр хэлээ hэн. Тэрэ hурагшын игэжэ хэлээшэнь мүнөөшье шэхэндэм соностоhон шэнги:

Хүлынь угаа утал —
Холо холо гэшхэлдэг:
Мангагар гэгшын гутал
Манай Степа үмдэдэг...

Үшөө энэ hурагшамни буряад хэлэн дээрэ С. В. Михалковой басниинуудые уншаhан, мэдэхэ байба.

Энэньшье гайхалтагүй, юундэб гэхэдэ уран зохёолшын олохон зохёолнуудынь түрэл хэлэн дээрэмнай оршуулагданхай ха юм.

С. В. Михалковой шүлэгүүд болон басниинууд буряад хэлэн дээрэ анхан газетын хуудаhануудта, журналнууд соо, hургуулида уншаха номууд болон хрестоматинууд соо тунхалагдадаг байhан түүхэтэй. Буряадай уран зохёолшод, оршуулагшад Г. Чимитов, Б. Санжин, Ц. Дондогой болон бусад нүхэд С. В. Михалковой зохёолнуудые эдэбхитэйгээр оршуулдаг, тэдэнээ толилуулдаг байна. Мүн тиихэдэ буряад хэлэнэй, литературын багша Г-Б. С. Токтохоев хэдэн зохёолнуудыень оршуулжа, «Буряад үнэнэй» хуудаhанууд дээрэ толилуулдаг hайшаалтай.

Олондо мэдээжэ болоhон «В. И. Ленинэй музей соо» гэжэ шүлэгыень поэт Г. Чимитов оршуулжа, «Буряад үнэн» газетэдэ толилуулаад, удаань тусхай ном болгон, 1953 ондо хэблүүлээ hэн. Энэ зохёолыень hургуулиин үхибүүд hайн мэдэдэг, уран hайханай үдэшэнүүдтэ уншадаг юм.

Арад зоной сүлөө
тухай,
Ажаллаха, hураха эрхэ
тухай
Үшөө үхибүүн наhанhаа
эхилэн,
Үргэлжэ Ульянов
бододог hэн..
Агуусхэ Ленин ороноо
Үнэнэй туяагаар
шэнгүүлээ,
Бүхы ажалша хүн зоноо
Бүхөөр хамталан
ниилүүлээ..
Агуу вождьдоо адляар
Ажа ябахабди дэлхэй
дээрэ,
Аба орондоо үнэн батаар
Алба хэхэбди Ленин
мэтээр!

1954 ондо поэт Гунга Чимитов 30 гаран шүлэгүүдыень, басниинуудыень оршуулжа, «Шүлэгүүд» гэhэн нэрэтэй ном болгожо, 2000 хэhэгээр хэблүүлээ. Уран зурааша А. А. Окладников тэрэниинь шэмэглэн гоёогоо hэн. Энэ ном доторнь «Советскэ Союзай пионернүүдэй дуун», «Пионернүүд», «Комсомолой билет», «Партиина билет», «Халаан» гэхэ мэтэ патриотическа удхатай шүлэгүүд, үхибүүдтэ зорюулhан «Онгосохонууд», «Хүйтэрхүү сабхишан», «Трезор», «Андрюша» гэхэ мэтэ шүлэгүүдынь оруулагдаа бэлэй.

«Степа ахай» гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ поэмэнь (оршуулагшань Ц. Дондогой) 1960 ондо буряад хэлэн дээрэ гараа.

Г. Г. Чимитов С. В. Михалковой олон басниис оршуулжа, газетэдэ болон «Байгал» журналай хуудаhанууд дээрэ барлуулhан байха. Эдэнэйнгээ заримыень «Басниинууд» гэhэн нэрэтэй согсолбори болгон, 1973 ондо хэблүүлээ. «hогтуу шандаган», «Үнэгэн hообор хоёр», «Галзуу нохой», «Батаганаан Зүгы хоёр», «Түхэриг ба доллар», «Арсаланай ара нэрэ», «Архи уудаггүй борбилоо», «Миисгэйнүүд ба хулганаанууд» гэхэ мэтэ уран хурсаар бэшэгдэhэн басниинууд тэрэ ном соонь оруулагдаа.

Мэнэ hая «Байгал» журналай ээлжээтэ номерто С. В. Михалковой шог зохёолнууд — «Хэрэлсыгүй нэгэ гэртэ hууhан хэдэр Фомагай ябадалнууд тухай» («Фома»), «пүрэ-пүмпэгэрхэн арюун сагаан дэрэхэн» тухай («Дэрэ») гэhэн шог ёгтото шүлэгүүд поэтесса Ц. Ц. Дондогойн оршуулгаар хэблэгдэжэ, уншагшадые ехэтэ hонирхуулба.

Игэжэ элитэ совет уран зохёолшо С. В. Михалковой зохёолнуудай хурса мэргэн мүрнүүдые түрэл хэлэн дээрэ hонирхон уншанабди, шудалнабди.

Н. ДУГАРОВ,
хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

ДҮРШЭЛТЭЙ ТАНИЛСАА

шадай үхибүүдые хангалгын дүй дүршэлөөр hонирхоhон байна.

Тэдэнэр Железнодорожно районой ЛВРЗ-гэй үхибүүдэй 147-дохи саадай, Хоринн районой Үдын ба «Георгиевский» совхозуудай үхибүүдэй саадай болон интернадуудай хүдэлмэритэй танилсаа. Мүн лэ СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай, национальна hургуулинуудай эрдэм шэнжэлгын институдай бүлэг эрдэмтэдтэй айлшад уулзажа, аша үрэтэй хөөрэлдөө үнгэргэhэн байна.

С. ЖАМСУЕВА.

Монгол hайхан орондо

...ХЭМЭЛ ЗҮЙЛНҮҮД ...ЛБЭГ БОЛОХО

...баатарта баярай ...байдалда нэхэлгын ...шаглалгада оруу-...

...техническэ ту-... баригдаhан тус ... МНР-тэ нэхэ-... хубсаhа оёлгые ... дээшэлүүлхэ, ...глэгдэдэг продук-...ртиментые олошо-...рга олгохо байна. ...рикын эгээл эл-...үд мэнэ hаяар магазинуудай тагуудта бии болохо эхилхэ юм.

Предприятиин амжалтатай хүдэлмэри монгол арадай hуудал байдалые hайжаруулха зорилгые бэелүүлгэдэ горитой хубита оруулха байна. 1983 ондо оронОй Арадай ажахы болон соёл болбосоролые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб дотор энэ залан шууд хараа шугамынь дахин харуулагдана

Бүд нэхэлгын фабрика хадаа социалис оронуудай аха дүү ёhоной харилсаа холбооной болон нэгэ нэгэндээ туhалалсалгын шэнэ hүлдэ тэмдэг болонхой. СССР-тэ ба ГДР-тэ бүтээгдэhэн мүнөөнэй бүтээсэ ехэтэй техникэ эндэ тодхогдонхой, харин Советскэ Союзай, ГДР-эй, Чехословакиин предприятинуудта хүдэлмэришэдэй кадрнууд бэлэдхэл гараhан байна.

Ниислэлэй нэхэлгын фабрика долоодохи табан жэлэй (1981—1985 онууд) туршада Монголой Арадай Республикада Советскэ Союзай техническэ туhаламжаар баригдаhан арадай ажахын 300 барилгын нэгэнинь болоно.

С. УЯНАЕВ,
АПН-эй корр.

ТҮСЭБ ҮЛҮҮЛЭГДЭЭ

...БААТАР. Сүхэ-... аймагай энерге-...ктрын элшэ хү-...бэрилхэ жэлэйнгээ ...үлүүлэн дүүргээ. ...промышленна бүхы ...нүүдые элшэ хү-...амтайгаар ба та-...гүйгөөр хангаhан, ...нин хүдэлмэрилэг-...нда дэлгэрhэн со-...үрысөөндэ эрхим-... коллектив арадай Монголой эгээл хурдан түргэноор хүгжэжэ байгаа hалбаринуудай нэгэнинь юм. Аймагта госхозууд болон хүдөө ажахын кооперативуудай бүхы түб суурянуудан электрын элшэ хүсөөр хангагдадаг байhанда тус коллективэй хубита бага бэшэ.

Советскэ Союзтай бэелүүлдэг харилсаа холбоонинь республика дотор элшэ хүсэ хүгжөөлгэдэ шиидхэхы үүргэ дүүргэдэг. Советскэ Союзай туhаламжаар баригдаhан предприятинуудта орон дотор үйлэдбэрилэгдэдэг бүхы элшэ хүсэнэй 90-hээ дээшэ процентнь хүртэдэг юм.

(ТАСС).

...ИГ...

...дэхэдэл, шэнжэ ша-...ниитын болоhон үй-... хүсэнүүдэй энгэй ...а ябадалые усадхаха ...хо гэжэ тэдэнэр ба-...үүлаа hэн. Капита-...ство дотор өөрсэ ... тула имагтал про-...капитализмые, тэ-...амта хүниие али бү-... мүлжэлгые усад-...ржэ бүхэдэлхэйн ...рилго бэелүүлхэ

...коммунизмые барим-...политическэ партиин ...р лэ пролетариат ... энэ түүхэтэ зорил-...гэжэ шадаха гэжэ ...нгельс хоёр мүн лэ ...аруулhан байна. Пар-...хүдэлмэришэн ан-...алые эмхидхэн шэг-...рэнэй эрхилдэг ажал ... социалис революхэдэ, шэнэ обще-...тулхада шухала хэ-...эхэ нүхэсэл болоно.

...ые коммунис ёhоор ... гэшэ удаа дараа-... болохо хэдэн үе ша-... байха, нилээд үни [illegible]

гүрэнэй түхэл маягынь пролетариадай диктатура болоно), коммунис обществын түрүүшын шата — социализм болон тэрэнэй дээдэ шатань — бүрин гүйсэд коммунизм.

Өөрынгөө hургаалые зохёон найруулжа эхилhэн сагhаа Маркс социальна сүлөөрэлгын түлөө хүдэлмэришэн ангиин тэмсэлые тэрэ hургаалтаяа холбохо гэhэн зорилго табиhан байна. Тиимэhээ обществые революционно ёhоор хубилгаха бодото зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ марксизмын шэглүүлэгдэнхэй байдагынь тэрэнэй онсо өөрэ зүйлынь болоно. Энэ шэнжэнь Марксын өөрынь ажабайдалда гүйсэд дүүрэнээр харагдаhан юм. Маркс теоретическэ шэнжэлгэнүүдые хэхэтээ хамта ехэ революционно ажал ябуулга эрхилдэг байгаа бшуу.

Энгельс болон бусад соратнигуудтаяа хамта тэрэ — дэлхэйн пролетариадай хүдэлөөе үүсхэhэн, мүн хүдэлмэришэн ангиин уласхоорондын түрүүшын эмхи болохо Коммунистнуудай Союз гээшые бай-[illegible]

гойлоод, тэрэнь, В. И. Ленинэй хэлэhэнэй ёhоор, революционно пролетариадай дээрэ ахагүй эрхим органиинь болоhон байна.

1864 ондо байгуулагдаhан Интернационал гэжэ хүдэлмэришэдэй уласхоорондын эблэлые бии болголго, мүн тэрэнэй ажал ябуулгань Марксын нэрэтэй таhаршагүй холбоотой. Интернационалай Генеральна соведэй бүридэлдэ орожо, тэрэнэй ябуулhан хүдэлмэринь дэлхэйн хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ марксизмын үзэл сурталай илалта түйлаха, мүн үндэhэ яhатануудай дунда олоной пролетарска партинуудые эмхидхэн байгуулха эрхэ нүхэсэл бии болгохо хэрэгтэ туhа болоhон юм. Жэжэ буржуазин социализмда эсэргүүгээр, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ гаргагдадаг балмад ябадал болон оппортунизмда эсэргүүгээр Маркс Энгельс хоёр эбсэшэгүй тэмсэл ябуулдаг hэн. Энэнь буржуазитай шиидхэхы шанга тулалдаануудые хэхын урда тээ пролетариадай революционно [illegible]

ерээдүйн түүхэтэ үе шата бүри ехэ амжалта илалта асарха».

Маркс, Энгельсын хэрэгые сэсэн мэргэнээр үргэлжэлүүлэгшын уридшалан мэдэжэ хэлэhэн эдэ үгэнүүдыень түүхэ бүрин гүйсэд баталаа. Түүхын шэнэ эрхэ байдалда В. И. Ленинэй саашадань хүгжөөhэн пролетариадай революционно hургаал обществые шэнэдхэн хубилгаха үнэхөөрөө ехэ материальна хүсэн болоhон байна. Мүнөө марксизм-ленинизм хадаа социалис гүрэнүүдэй зохёон байгуулхы ажал ябуулгын теоретическэ үндэhэ hууринь, капиталай оронуудтахи хүдэлмэришэн ангиин тэмсэлэй бата бэхи түшэг тулгууринь болонхой. Мүн колониальна дарлалтаhаа мултарhан гүрэнүүдтэхи демократическа хубилалтанууд тэрэнэй сэхэ нүлөөн доро улам гүнзэгы дээмэй болжо байнхай.

Обществын хүгжэлтын гол замууд имагтал Марксын зааhан шэглэлээр гарана гэжэ [illegible]

В. КУЗНЕЦОВ,
КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи марксизм-ленинизмын институдай научна хүдэлмэрилэгшэ.
(ТАСС).

ЗАЛУУШУУЛАЙ ТЕАТР

Эндэхи драмын театрта нээгдэhэн бага сценэ Комсомольск-на-Амуре хотын залуу актернуудай зохёохы хүдэлмэриин туршалгын бааза болгогдонхой.

Залуушуулай хүдэлмэри уран бэлигтэнэй үндэр сэгнэлтэдэ хүртэhэн байна. Мүнөө бага сценын репертуарта 4 зүжэг тоологдоно. В. Шукшинай рассказуудай удхаар зохёогдоhон зүжэгые Бүхэроссиин театрай бүлгэм залуу актернуудай бүтээлнүүдэй республиканска харалгын программада оруулхые дурадхаhан байгаа.

Драмын театр харагшадтайгаа нягта холбоотой байдаг. Тэдэнэр предприятинуудай цехүүдтэ, БАМ-ай барилгын талмайхануудта зүжэгүүдээ харуулдаг юм. Нёдон[illegible]

(ТАСС).

Уласхоорондын шэнжэлэл

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ БА ХҮГЖЭЛТЫН ЗАМААР

Уласхоорондын тон ехэ үйлэ хэрэг — сэрэгэй бүлэглэлдэ хабаададаггүй гүрэнүүдэй правительствануудые толгойлогшонорой VII конференци Индиин ниислэл — Делидэ hаяхан болобо.

Аяар 101 гүрэнэй түлөөлэгшэдэй хабаадаhан энэ тон шухала удха шанартай хуралдаанай хүдэлмэри уласхоорондын байдалай улам шахардуу шанга боложо байhан үедэ үнгэргэгдэбэ гээшэ. Империализмын хүсэнүүд буу зэбсэгүүдые, нэн түрүүн ядерна зэбсэгүүдые хэзээ хэзээнэйхиhээ бүри ехээр бүтээн гаргадаг болонхой. Тэдэнэр сэрэгэй ээрхэг түримхэй ябуулгануудые Азида, Африкада, Латиин Америкэдэ ба Океанидашье хэнэ, бэеэ даанхай хэдэн арбан гүрэнүүдтэй дэлхэйн бүмбэрсэгэй түйлай ехэ районуудые өөhэдынгөө имперidэ хабаатай зоно болгон соносхоно. Ондоо гүрэнүүдэй газар дээрэ сэрэгэй шэнэ баазануудые байгуулха ябадал түйлана, ондоо оронууд болон арадуудай дотоодын хэрэгүүдтэ бүдүүлиг муухайгаар хамаарна, гүрэнүүдые бэе бэедэнь эбгүй, харша, зүришэлдөөтэй байха замда түлхинэ.

Сэрэгэй бүлэглэлдэ хабаададаггүй оронуудай олонхидойнь арадууд гол түлэб мэнэ hаяхан колониальна дарлалтаhаа сүлөөрhэн байна. Тэдэнэй дулдыданги бэшээр, бэеэ даанхайгаар, амжалтатайгаар хүгжэхын тулада эб найрамдал хэрэгтэй гэжэ энэ конференци дээрэ онсолон тэмдэглэгдээ. Мүнөө бүхы дэлхэйн бодото байдалые абажа харахада, хүгжэжэ байhан оронуудта туhаламжа үзүүлхэ тусхай программынхиhаа аяар хори дахин ехэ мүнгэ зөөри сэрэгэй ябуулгануудта гаргашалагдана гээшэ. Конференциин түрүүлэгшэ Индира Гандиин мэдүүлhэнэй ёhоор, мүнөө үеын уласхоорондын экономическа байгуулалта айхабтар бэрхэшээлтэ байдалда орожо, хүн түрэлтэн ядерна дайнда үгы хэгдэхэ аюулда орожо магад болоод байна. Манай арадуудта hайн hайхан ажабайдал зохёолго хадаа бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлгэ ба буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргаха ябадалые хизаарлалгаhаа сум дулдыдаха байна гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Конференциин декларациин проектын талаар үгэ хэлэлгын үедэ тэрээндэ хабаадагшадай диилэнхи олонхидойнь ямар юумэндэ зүбшөөлөө үгэжэ байhаниинь тодорхоо. Тэрэ зүбшөөлыень тодорхойлбол, сэрэгэй бүлэглэлдэ хабаададаггүй оронуудай үмэнэ табигдажа байhан гол шухала асуудалнуудые шиидхэлгын аша үрэтэй стратеги зохёохо гэhэн гол зорилгонуудhаа үндэр тушаалтадай уулзалгын анхарал хадуурха ёhогүй болоно. Тэдэ зорилгонуудайнь гол шухалань гэхэдэ, дэлхэйн ядерна дайнай аюулые зайсуулхын, эб найрамдалай хэрэгтэ аюултай зүришэлдөөнүүдые усадхахын, бэрхэшээлтэ байдал гуримшуулхын, буу зэбсэг хуряан абахын ба экономическа хүгжэлтын түлөө тэмсэл болоно.

Империализм ба колониализмда, дайн ба ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү тэмсэлэй гол шухала ёhо гуримуудта үнэн сэхэ байhанаа харуулан, сэрэгэй бүлэглэлдэ хабаададаггүй оронуудай правительствануудые толгойлогшонорой VII конференцидэ хабаадагшад эб найрамдал бэхижүүлгын, оронууд болон арадуудай эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдалай аша туhада бүтэмжэтэй hайн шиидхэбэри баталан абаа. Сэрэгэй бүлэглэлдэ хабаададаггүй оронууд өөhэдынгөө үнэн зүб хэрэгэй түлөө тэмсэлдэ Советскэ Союзай hайн hайхан хүсэлдэ ба харилсаа холбоондо ходоодоо найдажа байхадань болохо гээд тус конференцидэ хабаадагшадта эльгээгдэhэн СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй амаршалга дотор хэлэгдэнэ.

ВАШИНГТОНОЙ АЮУЛТА ААШАНУУД

Ээрхэн зонхилхо хүсэлдэ абтаhан Вашингтоной политигууд хэтэрмэ нэгэ ааша-hаа нүгөөдэдэ аhалдана. Американ олониитые айлгахын, худхуулха хүймуулхын тулада идхалгын харата ябуулганууд Холбоото Штадуудай ниислэлдэ удаа дараалуулан хэгдэнэ. Сэрэгэй хүсэнэй талаар бүлюу байдалтай болохо США-гай хараа шугам «совет сэрэгэй аюулда» харюу болгон хэгдэжэ байhан ябуулга мүн гэжэ харуулагдана. Үгышье hаа, «Прогрессив» журналай бэшэhэнэй ёhоор, буу зэбсэг ехээр бүтээн гаргалгаар «сэрэгэй хүсэнэй талаар бүлюу байдал түйлажа болохо, ородууд hүгэдэн айжа, Холбоото Штадуудай дэлхэй дээрэ ээрхэн зонхилгые мэдэрхэ ба капитализмда эсэргүү системые усадхаха» гэжэ Рейганэй политигууд өөhэдынгөө hанаае заhан амаруулна.

Президент Рейган мартын найманда харата зорилгоор үгэ хэлэжэ, Вашингтоной мүнөөнэй захиргаан гансахан зүришэлдөөнэй, ээрхэг түримхэй дайнай, коммунизмда эсэргүү ябуулгын ойлгомжоор бодомжолно гэжэ харуулба. Евангелистнүүдэй национальна ассоциациин жэл бүри зарлагдадаг съездэ хабаадагшадта хандан, «мүнөө үеын дэлхэйн хамаг муу юумэн коммунизмhаа эшэ үндэhэтэй» гэжэ тоолоноб гээд тэрэ мэдүүлээ. Хойто үдэрынь, мартын 9-дэ оборонынь министр Уайнбергер американ олониитэдэ «Совет сэрэгэй аюул» гэhэн гаршагтай шал худал баримтануудтай Пентагоной брошюра тараан дурадхаба. Жэлhээ дээшэ сагай урда тээ эгээл иимэ гаршагтайгаар хэблэгдэhэн брошюрадал адли Пентагоной энэ ном доторнь «сэрэгэй талаар США-гай гээгдэлдэ ороhон» тухай ямаршье үндэhэ баримтагүй, эхи захагүй худал хуурмаг; хубхай хооhон баримтанууд эшэхэ нюургүйгөөр хэрэглэгдэhэн байха юм.

Советскэ Союзда эсэргүү, коммунизмда эсэргүү харата муухай хараа бодолоороо Рейганэй захиргаанай өөрынгөө политикые мухардалгада оруулhаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ ааб даа. Хэды тиимэ байгаашье hаань, гадаадын политикын асуудалнуудай талаар американ мэдээжэ мэргэжэлтэ, профессор Гейти гэгшын гэршэлэн харуулhанай ёhоор, Вашингтоной харсаганууд тэрэ мухардалгаhаа арсангүй, эсэсэй эсэстэ «Зүүн Европодохи коммунис байгуулалтануудые унагааха ябадалда тэгүүлнэ».

Эдэ худал хуурмаг hанаашалгануудыень, аюултай мэхэнүүдыень элишэлэн, США-гай политическэ мэдээжэ ажал ябуулагша Уорнке гэгшэ иимэ hануулга хэнэ: «мүнөө -1945 он бэшэ, харюугай сохилто үгтэхэгүй гэжэ найдаад, үрэ ехэтэй ядерна добтолго хэхэ эрхэ бидэндэ үгтөөгүй». Американ нүгөөдэ ажал ябуулагша — США-гай СССР-тэ элшэн сайд байhан Уотсон гэгшэ бидэнэр Советскэ Союзые айлган hүгэдөөхэбди гэжэ гү, али сэрэгэй гаргашануудые ехэ болголгоор тэрэниие урдаа hүгэдүүлхэ, тиимэ бэшэ hаань, бидэнэр ядерна дай хэжэ, тэндэ илалта түйлажа шадахабди» гэжэ найдаха болоо hаа, өөhэдыгөө мэхэлhэн ябадал хэнэбди гээд онсолон тэмдэглээ.

ТЭМСЭЛ ҮРГЭЛЖЭЛhӨӨР

ФРГ-дэ үнгэргэгдэhэн парламентын hунгалтанууд бүхы дэлхэй дээрэ бага бэшээр анхарагдаба. Засагай хүтэлбэридэ байhан консервативна буржуазна ХДС/ХСС партинуудай түйлаhан илалтын ушар шалтагаануудые тобшолон хараhан политическэ олохон шэнжэлэгшэд эдэ партинуудай социальна ба националис асуудалнуудаар хэhэн хооhон найдуулгань туhалаа гэжэ тоолоно. Хэрбээ hунгалта дээрэ социал-демократическа партиин амжалта түйлабал, үшөө олон хүдэлмэришэд ажалгүй үлэхэ гэhэн ээдэ-баяшуулай заналтаар hунгагшадые зорюута хүлгүүлhэн байха юм. Бундестагай hунгалтада баруунай тала баримталдаг хүсэнүүдэй амжалта түйлаhан финансова баазань юуб гэхэдэ, концернэнүүд болон томо томо банкнуудhаа түйлай ехэ мүнгэн абтаhан байна.

Социал-демократууд тушаа хэлэхэ болоо hаа, нэгэ талаhаа hунгалтын урда тээхи кампаниин үедэ тэдэнэр ажалгүй хүнүүдые хүдэлмэритэй болгохо программа зохёохын түлөөбди гэжэ хашхаралдаhан байха юм. Нүгөөдэ талаhаа, тиимэ программые бэелүүлгэдэ хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай, дунда шадалтай ажалшадай хүшэ хүлhэн хэрэгтэй болохо, юундэб гэхэдэ, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргаха бюджет ба томо капиталай олзо доход тэдээндэ ойроо хүртэшэгүй зандаа үлэн[illegible]

тэнь үгтэhэн шэнгеэр мэдүүлгэ хэхээ яраа. Бонндо үнгэргэгдэhэн пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ ФРГ хадаа Хойто-Атлантическа бүлэглэлэй найдамтай тулгууринь байhан зандаа үлэхэ гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Гэбэшье, ушар байдалые мэдэхэ хүнүүдэй hанамжын ёhоор, hунгалтын дүнгүүдые игэжэ нэгэл талаhаань тайлбарилха гээшэ буруу болоно. ФРГ-дэ американ ракетэнүүдые тараан тодхолгодо эсэргүү тэмсэл үргэлжэлhөөр. «Ногоон үнгэтэнэй» партиин түлөөлэгшэдэй анха түрүүшынхеэ Бундестагта hунгагдаhаниинь дэмы бэшэ. Энэ партиин парламентска бүлэгэй өөрынгөө түрүүшын заседани дээрэ эб найрамдал хамгаалгаар тусхай хэмжээнүүдые хараалhаниинь ехэ hайшаалтай. Тус бүлэгэй түлөөлэгшэ — отставкада байhан генерал-майор Г. Бастиан гэгшэ ФРГ-дэ американ шэнэ ракетэнүүдые тараан тодхолгодо эсэргүү тэмсэлые манай парти өөрынгөө ажал ябуулгын гол зорилго гэжэ тоолоно гээд мэдүүлээ.

hунгалтын дүнгүүдые шэнжэлэн хараха зуураа, Германиин коммунис партиин правлениин президиум игэжэ онсолон тэмдэглэнэ: «эб найрамдалай түлөө хүдэлөөе саашадань улам үргэдхэхын тулада hунгалтын урда тээхи кампаниин үедэ байгуулагдаhан харилсаа холбоонуудаа саа-[illegible]

Г. ШИШКИН, (ТАСС).

ЭБ НАЙРАМДАЛ, АМГАЛАН ТАЙБАН БАЙДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

БАТА бэхи, найдамтай, тогтууритэй эб найрамдал хэтэ мүнхэдэ байгуулхын түлөө түрүү үзэлтэй хүн түрэлтэн, бүхы арад зон үнэн зүрхэнһөө тэмсэнэ байна. Энэ арюун нангин хэрэгтэй манлайда манай совет арад жагсана. Тэрэнэй нэгэ гайхамшагта жэшээнь гэхэдэ, бүри 1961 ондо Эб найрамдалай совет жасын байгуулагдаһан ушар болоно. Тэрэ гэһээр совет эрхэтэн бүхэн эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлмэриие улам эдэбхитэйгээр хабаадажа, өөрынгөө хубитые оруулжа байдаг. Энэнь манай республикынгаа байдал дээрэһээ эли тодоор харагдана. Иланггая һүүлэй хэдэн жэлэй туршада, тодорхойлходо, 1975 онһоо Эб найрамдалай жасада ажалшад олоороо хабаадажа эхилээ. Зүгөөр, тэдэнэй тоо жэлһээ жэлдэ олошорно, оронһоо мүнгэнэй хэмжээнһээ дээшэлнэ. Жэшээлхэдэ, гансахан нёдондо аяар 713618 түхэриг мүнгэн суглараһан байха юм. Энэмнай урда жэлэйхиһээ 128 мянгаар ехэ болоно. Үшөө нэгэ онсо шэнжэ юуб гэбэл, хүдэлмэришэд ба колхознигууд, интеллигентнэр болон залуушуул, тобшолон хэлэхэдэ, элдэбын мэргэжэлтэй хүн бүхэн, ехэ бага гүб, Эб найрамдалай жасада, юрэнхыдөө, хамтаараа хабаададаг байна. Ажалшад суглаануудай дээрэ Эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлмэриин тухай асуудалнууд зүбшэн хэлсэдэ, субботник, воскресник үнгэргэхэ тухай гү, али нэгэ эмхидхэхэ саналнуудые оруулан абадаг юм. Мүн эб найрамдалай жагсаалнуудта эхэнхидээ шухала ударта шонартай үйлэ хэрэгүүдэй дашарамдуулан эмхидхэгдэдэг. Үнгэрһэн зун тиимэ нэгэ жагсаал хаа хаанагүй, түрэ тоодо манайда, буу зэбсэгүүдые хураахын асуудалнуудые зорюулагдаһан ООН-ой Генеральна Ассамблейн тусхай хоёрдохи сессидэ зорюулагдаа һэн. Май һарада Улаан-Үдэдэ болоһон городой ажалшадай жагсаалда аяар 10 мянган гаран хүн хабаадаа бэлэй.

Тэрэшэлэн октябрьда, республика доторнай «Буу зэбсэг хураахын түлөө» гэһэн неделин үнгэргэгдөө. Тус неделин үедэ 500 гаран ажалшадай коллективүүдтэ олон зоной хабаадалгатай митинг, суглаанууд эмхидхэгдээ, интернациональна хани барисаанай үдэшэ, уулзалганууд үнгэргэгдөө. Тэндэ дайнай ба ажалай ветерануд, сэрэгэй түлөөлэгшэд байлсаа.

Энэ шухала хэмжээ ябуулгануудай бүхы республика доторнай үнгэргэгдэһэн байна. Тэгэхэ эдэ асуудалнууд тушаа, мүн байгша ондо бэелүүлхэ зорилгонууд тухай тон һонирхолтой хөөрэлдөөн һаяхан Буряадай АССР-эй Эб найрамдалай тала баригшадай пленум дээрэ болоо. Эндэ элидхэл хэхэдээ, Эб найрамдалай совет жасада туһаламжа үзүүлдэг республиканска комиссиин (РКЗМ) харюусалгата секретарь Т. З. Гармаев тоб гэмэ тодорхой тоо, баримтануудаар Буряад оройнигоо үргэн олониитын эб найрамдалай, амгалан байдалай түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэй хабаадалгые элирхэйлэн харуулба. Дэлхэй дээрэ дайн сэрэгэй болохогүйн, энхэ тэнигэн ажабайдалай хэтын хэтэдэ мандахын түлөө хүн бүхэн шадалаараа эсэхэ гэһэн, һайн дураараа эб найрамдалай жасада мүнгэ зөөрөө шэлүүлдэг байна.

— Манай ажалшад, үнгэрһэн жэл 38 мянган түхэриг энэ хэрэгтэ зорюулаа, — гэжэ Эб найрамдалай совет жасада туһаламжа үзүүлдэг Прибайкалиин районой комиссиин түрүүлэгшэ А. Г. Горина элидхэбэ. — Район дотор буу зэбсэг хураахаб, дэлхэй дээрэ аюулгүй байдал тогтонижуулха гэһэн эрилтэтэй ажалшадай митинг, суглаанууд саг үргэлжэ үнгэргэгдэнэ. Тиигэжэ эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ 5 мянга гаран хүн эдэбхитэйгээр хабаадана.

Удаань үгэ абаһан Зэдын районой комиссиин түрүүлэгшэ, ажалай ветеран А. Н. Шатуев шэнэ дай сараха, эб найрамдалай хангаха талаар түрэл нютагтаа ябуулагдажа байһан хэмжээ ябуулгануудта тогтоожо, суглаагшадай анхарал эхээр хандуулба. Нээрээшье, һүүлэй үедэ тус районто эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөн халуунаар дэмжэхэ, бодото туһаламжа үзүүлхэ байгаашад тоо эрид олошорон байна. Тэрэнэй ашаар эндэхэн гансахан нёдондо жэл эб найрамдалай жасада 40235 түхэриг сэбэр мүнгэ оруулһан байна.

Ахын, Загарайн, Сэлэнгын, Хойто-Байгалай, Кабанскын болон бусад районуудай ажалшад эб найрамдалай хэрэгтэ жэл бүри хубитаяа оруулна. Тиихэдэ, урдань энэ жасын суглуулбарида эдэбхигүйгөөр хабаададаг байһан локомотив-вагон заһабарилгын ба авиационно заводуудай, Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин хүдэлмэришэд мүнөө ехэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

Энээн тухай Эб найрамдалай совет жасада туһаламжа үзүүлдэг Сэлэнгын районой комиссиин түрүүлэгшэ Ц. Г. Дондарова, ЛВРЗ-гэй Ф. А. Абагаев болон бусад мэдээсээ.

Мүнөө үедэ уласхоорондын байдал нилээдгүй түгшүүрилтэй байна. Тиимэһээ Эб найрамдалай тала баригшадай урда хүндэтэй ба харюусалгатай зорилгонууд табигдана.

«...Манай амжалтануудай ехэ байха тума, манай экономикын улам бэхи болохо бүри, манай арадай ажахыда ажал хэрэгэй һайнаар тума уласхоорондын байдал улам бата бэхи болохо, Эб найрамдал улам бата бэхи болохо», — гэжэ нүхэр Ю. В. Андропов Москвагай станок бүтээгшэдтэй уулзахадаа онсолон тэмдэглээ һэн. Ушар иимэһээ Эб найрамдалай хэрэгые үндэр бүтээсэтэ ажалаараа бэхижүүлхэ гээшэ хүн бүхэнэй арюун нангин уялга мүн.

Ив. ОЧОРОН.

ЮРЫН МЭРГЭЖЭЛТЭЙ ХҮН

Аршаан тосхоной ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг комбинадай хүдэлмэрилэгшэд хүн зоной эрилтэ, гүйлтэда анхаралтайгаар хандажа байдаг юм. Эдэнэрэй үдэр бүриин оролдолгын ашаар «Аршан» курортдо амарагшад сэдьхэлээ ханаңги бусадаг гээшэ.

—Манай комбинадай алишье таһагай хүдэлмэрилэгшэд амарагшадай захилда харюусалгатайгаар хандадаг. Жэшээнь, захилаар хубсаһа, сабхи оёдог, үһэ заһадаг мастернууд, фотографуудын һара, квартал бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ, район соогоо түрүү һуури эзэлдэг болоо.—гэжэ тус комбинадые даагша Л. Г. Мартынова хөөрэнэ.

Сабхи оёдог, заһабарилдаг Дондок Доржиевич Будаев уран гартай хүн юм. Энэмнай ажалшадай захил түргэн саг соо, һайн шанартайгаар дүүргэдэг түрүү хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн. Тэрэ гутал заһабарилгаар халаан бүриин-

[Тэрэ статьяын үлэгдэлэй хоёрдохи колонко баруун захаһаа таһаржа харагдана; «Б. ЦЫ[...]», «ЗУРАГ ДЭ[...] ...даев ажалдаа.»]

ХАБАРАЙ УРИЛДААН

Мүнөөдэр үглөөнэй 11 часһаа хабарай түрүүшын урилдаан эхилхэнь. Энэ урилдаан Улаан-Үдэ хотын Революциин талмай дээрэһээ захалаад Тарбагатай тосхон хүрэтэр хүнгэн атледүүдэй дунда үнгэргэгдэхэ юм.

— «Буряадай залуушуул» газетын шанда хүртэхын түлөө жэл бүри болодог хабарай урилдаан байгша ондо хэзээ хэзээнэйхиһээ эртэ зарлагдаба, — гэжэ мүрысөөнэй ахамад судья, бүхэсоюзна категориин судья В. А. Балдаев хөөрэнэ.

Зуун километрэй зайда үнгэргэгдэхэ энэ урилдаанда хотын спортын бүлгэмүүдэй, институдуудай хурдан солбон зуугаад хүнгэн атледүүд хабаадаха болоно. Арбан дүрбэдэхиеэ үнгэргэгдэжэ байгаа заншалта урилдаанда хабаадаха команда бүхэн арбан спортсменһээ бүридэнэ. Тиин командын гэшүүн бүхэн тус тустаа арбан километрэй зай гаталаад, командынгаа нүгөөдэ гэшүүндэ эстафетээ дамжуулха юм.

Үнгэрэгшэ жэлэй заншалта урилдаанда эрхимлэжэ гараһан «Буревестник» бүлгэмэй командын гэшүүд мүнөө жэлдэ тэрэ эзэлһэн һуурияа алдахагүй гэжэ ехэ бэлэдхэл һорилго хэһэн байна. Теэд яажа таахабши даа, энэ али командын эрхимлэжэ гараһые урилдаанай дүүрэхэдэ мэдэхэ болонобди. Эндэһээ уламжалан урин дулаан хабарай түрүүшын урилдаанай һүүлдэ үшөөшье олон, һонирхолтой урилдаанууд Улаан-Үдэ хотодомнай үнгэргэгдэхөөр хараалагданхай.

Манай корр.

ЭДИР ДОВАТОРОВЕЦУУДАЙ СЛЁТ

Советскэ Союзай Герой генерал-майор Л. М. Доваторай нэрэ зүүжэ ябаһан һургуулинууд, дружинанууд, отрядууд болон пионерэй лагерьнуудай түлөөлэгшэдэй хоёрдохи слет Эхэ оронойнмай ниислэл Москва хотодо һая үнгэргэгдэбэ.

Дайшалхы-патриот ёһоной хүдэлмэриие һайнаар ябуулжа байһан 32 һургуулиин түлөөлэгшэд суглараа. Тэдэнэр Москвагай Кировскэ районой 259-дэхи дунда һургуулиин дэргэдэхи Дайшалхы алдар солын музейе ехэтэ һонирхон хараба. Доваторай нэрэмжэтэ энэ һургуули доваторовецуудай нэрэ мүнхэлхын тула горитой хүдэлмэри ябуулдаг юм. Һургуулиингаа библиотекарь Е. А. Ильинагай хүтэлбэри доро эдир патриодууд морин гвардеецүүд-ветерануудтай, наһа барагшадайнь гэр бүлынхидтэй уулзаһан байна. Кавалериин хоёрдохи гвардейскэ корпусой мянгаад шахуу ветеранине тэдэнэр олоо.

Һургуулиин музей дивизиин ветерануудай советтэй хамта 1967 онһоо хойшо Москва, Армавир, Ставрополь болон бусад хотонуудта полкынхидай арбан слет үнгэргэһэн намтартай. Тэдэнэр тулалдаанай болоһон газарнуудаар хамта ябаһан, һонирхоһон байна.

Гурбан үдэр соо үргэлжэлһэн слёдой үедэ эдир доваторовецууд корпусой олон ветерануудтай, тэдэнэрэй гэр бүлэнүүдтэй уулзаха аргатай байгаа. Жэшээлхэдэ, Лев Михайлович Доваторай һамган Елена Лаврентьевна, Александр хүбүүниинь, Маргарита басаганиинь — хуу тэндэ байгаа бшуу. Эдиршүүл тэдэнтэй хөөрэлдэхэ, хөөрөөень магнитофон дээрэ бэшэхэ, хамта зурагаа абхуулха аргатай байгаа.

Слёдто хабаадагшад алдар домогто генерал Л. М. Доваторай түрэһөөр 80 жэлэй ойдо зорюулагдаһан элидхэл шагнаа. Удаань тэдэнэр Новодевичье кладбищи дээрэ ерэжэ, Геройн хүшөөгэй дэргэдэ сэсэгүүдые табяа, Кремль соогуур экскурсида ябаа, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй музейдэ ороо, Илалтын тугай хажууда зурагаа абхуулаа.

Эдир доваторовецууд февралиин 20-ной үдэр мосиной спортын һайндэртэ хабаадажа, ехэтэ баярлаһан байна. Кавалериин 2-дохи гвардейскэ корпусой соведэй түрүүлэгшын орлогшо, отставкын полковник Магомет Османович Акбаевай, тус корпусой ветерануудай Москвагай бүлэгэй түрүүлэгшын орлогшо К. И. Игнатьевай болон Маргарита Львовна Доваторай үгэнүүдые тэдэнэр тэндэ шагнаха золтой байгаа.

Һурагшад эдир наһаяа һайн һайхан хэрэгтэ зорюулна. Тэдэнэр Эхэ ороноо сахин хамгаалхаар хэзээдэшье бэлэн байһанаа тангариглаа.

С. ХАНДАЖАПОВ.
гвардейскэ кавалериин 2-дохи корпусой ветерануудай соведэй гэшүүн.

Москва.

СПОРТ · Спорт · СПОРТ · Спорт · СПОРТ

ҺУР ХАРБАЛГА. Дүтын зайда һур захбалгаар Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Швециин Фалун хотодо болобо. Энэ мүрысөөндэ СССР-эй суглуулагдамал команда илалта туйлаа. Шэтын бэрхэ харбагша, уласхоорондын классай спортын мастер Владимир Ешеев 25 метртэ—580, 18 метрһээ харбахадаа 588 очко тудажа, Европын чемпионой нэрэ солодо хоёрдохёо хүртэбэ. Эгээл дүтын зайда туйлаһан үрэ дүнгынь дэлхэйн рекордые дабтаһан ушар болоно.

ТОБШОХОНООР

БАРИЛДААН. Залуушуулай дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар «Трудовые резервы» бүлгэмэй Түбэй соведэй мүрысөөн Запорожи хотодо болобо. Буряадай багшанарай институдай студент Жигжит Лубсанов 57 килограммай шэгнүүртэ илажа гараа.

Залуушуулай дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар «Динамо» бүлгэмэй Түбэй соведэй мүрысөөн Киевтэ үнгэргэгдэбэ. Спортын мастер Владимир Актинов чемпион болоо. 15-дахи ГПТУ-гай һурагша Юрий Сандаков — хоёрдохи, спортын мастер Буянто Дашибальжиров гурбадахи һууринуудта гараба. Мүнөө манай республикын арбаад барилдаашад мартын 25-да Запорожи хотодо эхилхэ СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадахаяа һорилго бэлэдхэл хэжэ байна.

Залуушуулай дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар «Труд» бүлгэмэй Түбэй соведэй мүрысөөн Украинын ССР-эй Хмельницкий хотодо үнгэргэгдэжэ, Буряадай багшанарай институдай студент, спортын мастер Михаил Танганов хүнгэншэг шэгнүүртэ хоёрдохи һуури эзэлжэ, мүнгэн медаляар шагнагдаба.

БИАТЛОН. ДОСААФ-ай суглуулагдамал командануудай дунда РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Кировскэ областиин Кирово-Чепецк хотодо болобо. 24 область, хизаар болон автономито республикын команданууд сооһоо манай республикын түлөөлэгшэд зургаадахи һуури эзэлээ. Буряадай багшанарай институдай студент Сергей Матвеев 15 километртэ урилдахадаа, эрхим зургаанай тоодо оробо. Улаан-Үдын түмэр замай техникумэй һурагша Виктор Федосеев эдиршүүлэй дунда 5 километртэ урилдахадаа, мүнгэн медаляар шагнагдаа. Тиигэжэ тэдэнэр март һарын тэнгээр Свердловско областиин Ирбит хотодо үнгэргэгдэхэ СССР-эй чемпионадта хабаадаха эрхэдэ хүртэбэ.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. «Трудовые резервы» бүлгэмэй түлөөлэгшэ, спортын мастерта кандидат Виктор Вихров һүүлэй жэлнүүдтэ үндэрые харайлгаар республикынгаа туйлалтануудые хэдэ дахин шэнэлһэн байна. Һаяхан бүлгэмэйнгөө Россин соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө Челябинск хотодо үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ тэрэ 2 метр 8 сантиметр үндэрые харайжа, шэнэ рекорд тогтообо.

ШАТАР. «Спартак» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ 32 хүн хабаадажа, швейцарска гуримаар 11 тур наадаһан байна. Улаан-Үдын 25-дахи һургуулиин арбадахи классай һурагша Баяр Буруев 9 очко абажа, чемпион болоо.

ХОККЕЙ. Шайбатай хоккейгээр республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн 2 һараһаа үлүү саг соо үргэлжэлөө. Улаан-Үдэ станциин локомотивна депогой хоккеистнүүд 32 очко абажа, чемпионууд болобо. ЛВРЗ-гэй спортклубай команда тэдэнэрһээ 8 очкогоор гартажа, хоёрдохи шанда хүртөө. Закаменск хотын «Металлург» гурбадахи һууридa гараба.

БЭЛЭДХЭЛ ҺАЙНТАЙ

Эрхүү хотодо эдиршүүлэй дунда хүнгэн атлетикээр областиин түрүү һуури эзэлхын түлөө нэмэл мүрысөөн болобо. Мүрысөөндэ Улаан-Үдын хүүгэдэй спортын нэгэдэхи һургуулиин суглуулагдамал команда хабаадаһан байгаа. Эдэнэр программын олон зүйлнүүдээр эрхимлэжэ, үетэнэйнгөө дундаһаа онсо шалгараа. Жэшээнь, аха наһатанай бүлэгтэ 60 метрэй зайда урилдаһан басагад сооһоо тренер Сергей Разницынай хүмүүжүүлһэн Таня Панькова эрхимлээ. Тэрэ зайгаа 7,9 секунда соо гаталһан байгаа. Мүн энэ зайда бага наһатанай бүлэгтэ урилдаһан 18-дахи һургуулиин һурагша Света Акулова түрүү һуури эзэлээ. 300 метрэй зайда урилдаһан Лена Шихакова үетэн нүхэдэйнгөө дундаһаа шалгаржа шадаа.

Улаан-Үдын 31-дэхи һургуулиин 8-дахи классай һурагша Евгений Сафронов 1 метр 80 сантиметр үндэрые дабажа, түрүүлһэн байна. Тэрэшэлэн 31-дэхи, 12-дохи һургуулинуудай һурагшад Лариса Антонова, Надя Трошина гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө бүлэгтэ эрхимлэжэ гараа. Эдэ хоёр тус тустаа 155 сантиметр үндэрые дабаһан байха юм.

Мянган, хоёр мянган метрэй зайда урилдаһан хүбүүдэй дундаһаа Улаан-Үдын 20-дохи, зургаадахи интернат һургуулиин Валерий Ронский, Сергей Журавлев гэгшэд баһал хурдан солбон байһаараа онсо шалгараа.

Үнгэргэгдөөд байһан мүрысөөнэй дүн хаража үзэхэдэ, хүүгэдэй спортын һургуулиин суглуулагдамал командын гэшүүд һайн бэлэдхэл, һорилготой байба. Эдэнэр мүнөө һурагшадай дунда һаяар үнгэргэгдэхэ зонын болон РСФСР-эй спартакиадада бэлдэжэ эхилбэ.

А. ЧЕБУНИН,
һургуулиин ахалагша тренер.

Хилын саанаһаа
ТАСС АПН

ҺАЙНААР ХҮГЖЭНЭ

ВЕНЭ. Совет-австриин харилсаан амжалтатай һайнаар хүгжэжэ байна гэжэ Австриин гадаадын хэрэгүүдэй министр В. Пар эндэ болоһон пресс-конференци дээрэ хэлээ. «Ямаршье бүлэглэлдэ хабаададаггүй ороной ба агууехэ гүрэнэй хоорондохи харилсаан иимэл байха ёһотой», — гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Тэрэнэй хэлэһэнэй ёһоор, тусхайлбал, Австриин федеральна президент Р. Кирхшлегерэй хани ёһоной албанай хэрэгээр һаяхан Советскэ Союзда ошожо, хэһэн хөөрэлдөөнүүд энээниие элирхэйлнэ.

1982 ондо Австриин правительствын бэелүүлһэн гадаадын политическэ ажал ябуулга тухай тоосоон пресс-конференци дээрэ табигдаһан байгаа.

Бэеэ даадаһан ба демократическа Австрине һэргээхэ тухай 1955 ондо гаргаһан табигдаһан гүрэнэй договортой зохилдуулагдажа, ороной бэелүүлдэг политика залан сэхэ байна гэжэ тэрээн дотор тэмдэглэгдэнэ.

Зүүн болон баруун оронуудай хоорондохи харилсаанай орёо түгшүүрилтэй болоһон ушараар һанаагаа зобожо байһанаа мэдүүлээ.

МАДРИДТАХИ УУЛЗАЛГА

МАДРИД. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөндэ хабаадаһан гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй уулзалга дээрэ ээлжээтэ пленарна заседани болобо.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ эсэсэй документын текст зохёожо абаха хүдэлмэридэ бэрхэшээл түбэгүүд ушаруулагдаһан байна.

Нимэ документые баталан абалгада США-гай делегаци һаад тойбо татана гэжэ нютагай, мүн баруунай зарим газетэнүүд мэдээсэнэ. Мартын 11-дэ болоһон пленарна заседани дээрэ Англиин, ФРГ-гэй ба Нидерландын делегацинууд американ хараа шэглэлые дэмжэжэ байһанаа мэдүүлэө.

Урда неделинүүдтэ хөөрэлдөөнүүд бүтэмжэтэй һайнаар үнгэржэ, хүдэлмэриимнай урагшатай байһан юм гэжэ Совет делегацине хүтэлбэрилэгшэ, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо А. Г. Ковалев тэмдэглэбэ. Гэбэшье һүүлэй үдэрнүүдтэ Мадридтахи уулзалгые буруу һүргэхэ, хёмороо зүриишэлдөө үүдхэхэ гэһэн һэдэлгэнүүд гаргагдаһан байгаа. Нимэ хараа болол Хельсинкидэ эхилһэн хэрэгые бодотоор бэелүүлгэдэ тойбо татаха байна гэжэ СССР-эй делегацине толгойлогшо хэлэбэ. Мадридтахи уулзалгын амжалтатайгаар дүүрэхыень хабаадаһан бүхы 35 орон хүсэнэ ёһотой гээд бидэ этигэн найданабди.

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

Дайнай аюулые зайсуулан сарахын, шахардуу байдалые һуларуулхын бата аюулгүй байдал хангахын түлөө СССР-эй ябуулдаг эсэшэ сусашагүй тэмсэл хариин гүрэнүүдэй хэблэлэй хуудаһануудта үргэноор харуулагдана.

«Социализм гээшэ амгалан тайбан байдал мүн» гээд Чехословакиин «Праце» газетэ түрүү бэшэг дотороо бэшэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр, Советскэ Союзай Маршал Д. Ф. Устиновай Мурманск хотодо баяр ёһолол дээрэ хэлэһэн үгые «СССР — амгалан тайбан байдалай найдамтай харуул» гэһэн гаршаг доро Софи хотын «Земеделско знамя» газетэ толилоо.

«Советскэ Союз шахардуу байдалые һуларуулхые оролдоно» гээд Венгриин «Непсабадшаг» онсолон тэмдэглэнэ. Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхохо талаар хэгдэжэ байһан бэлэдхэл эб найрамдалай хэрэгтэ онсо аюул тохёолдуулна гээд «Нойес Дойчланд» (ГДР) тэмдэглэнэ.

Холбоото Штадууд Венэдэхи ба Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүдые зорюута унжагайруулна, мүнөө жэлэй дүүрэтэр унжагайруулаад, удаань Баруун Европодо дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ракетэнүүдые тодхожо эхилхэ хүсэлтэй гээд Индиин «Стейтсмен» заана. Зүгөөр нимэ юумэнэй болоо һаа, Советскэ Союз саг болзортонь ашаг үрэтэй харюу үгэжэ шадаха.

КОНФЕРЕНЦИИН ДОКУМЕНТНҮҮД

ДЕЛИ. Бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронуудай гүрэнүүдэй ба правительствануудай толгойлогшонорой Индиин ниислэл хотодо дүүрэһэн VII конференциин делегадууд тэрэнэй эсэсэй документнүүдые — политическэ ба экономическа декларацинуудые зохёон абаба. Түгэсхэлэй пленарна заседани дээрэ тэдэ һайшаагдан абтаха зэргэтэй. Дэлхэй дээрэ бата эб найрамдал хангаха, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохо, уласхоорондын шахардуу байдалые һуларуулха гэхэ мэтын гол шухала асуудалнуудаар нэгэн адли һанал бодолтой байһанаа конференцидэ хабаадагшад мэдүүлээ.

Мүнөө зэргэнүүдтээ 101 гэшүүниие — бэеэ дааһан байдалтай оронуудые, мүн национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдые нэгэдүүлдэг бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүйшүүлэй хүдэлөөн уласхоорондын ажабайдалда шухала хүсэн болонхой. Эб найрамдалай, социально-экономическа хүгжэлтэ дэбжэлтын, адли тэгшэ эрхын, али алиндань ашатай туһатай харилсаа холбооной гол ёһонуудые тэдэнэй хүтэлбэри болгодог байһыень Делидэхи уулзалга үшөө дахин баталба.

Эб найрамдалые бэхижүүлхэ, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха, буу зэбсэг бүтээн гаргалгые болюулха, арадуудай эрхэнүүдые хангаха гэхэ мэтын мүнөө үе сагай гол шухала зорилгонууд бүлэглэлнүүдтэ ха-

[Энэ статьяын үлэгдэлэй хоёрдохи колонко баруун захаһаа таһаржа харагдана.]

ИТАЛЬЯН-АМЕРИКАН ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

ВАШИНГТОН. Президент Р. Рейган эндэ ерээд байһан Италиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Э. Коломботай уулзаба. Хөөрэлдөөнүүдэй ямараар үнгэрһэн тухай, ямар асуудалнуудай хэлсэгдэһэн тухай мэдээсэгдээгүйшье һаань, зүүн ба баруун оронуудай хоорондохи харилсаанда, американ ядерна шэнэ буу зэбсэгүүдые Баруун Европодо тараан тодхохо тухай асуудалда, мүн Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалда гол анхарал хандуулагдаһан байгаа ха.

Американ захиргаанай дурадхаһан «нулевой вариант» гэдэгые дэмжэжэ байһан тухайдаа Э. Коломбо, Р. Рейгантэй уулзаһанайнгаа һүүлээр корреспондентнүүдэй урда үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Тиигэжэ Италиин правительство 112 американ далита ракетэ Сицили арал дээрэ тараан тодхохо район тодорхойлжо үгэхые зүбшөөһэн байна.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотонуудай» мартын 5-да үнгэргэгдэһэн 10-дахи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-һөө 6-ень таахa спортлото»: 945.745 билет ороо. Зургаан номер (2 карточка) таагшад 10.000 түхэриг, табан номер (55 карточка) таaһан хүнүүд —1.494 түхэриг, дүрбэн номер (1.987 карточка) таагшад—42 түхэриг, гурбан номер (32.697 карточка) таaһан хүнүүд 3 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ень таахa спортлото»: 3.672606 билет ороо. Табан номер (13 карточка) таагшад—10.000 түхэриг, дүрбэн номер (2.512 карточка) таагшад—149 түхэриг, гурбан номер (85.398 карточка) таaһан хүнүүд —7 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 10-дахи тиражай шүүбэринүүд мартын 16-һаа апрелиин 16 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Поточно-цеховой гурим» —түрүү бэшэг. «Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо» — суглуулбари. Мал ажал — онсо шухала һалбари. «Эрхимлэжэ ябана» — А. Нагаслаевай статья. «Апрелиин 16-да — коммунис субботник».

Хоёрдохи хуудаһанда: Партийна ажабайдал: экономикые хүтэлбэрилгэ. «Түрүүшүүлэй зэргэдэ жагсаха» — А. Тудуновой статья. Колхозуудай тоосоото-һунгалтын суглаанууд. «Урданайнгаа алдар солые һэргээхэ» — В. Бадмаевай статья.

Гурбадахи хуудаһанда: Театр. «Амжалтын саана юун бэ?» — В. Пайдаковагай статья. Хүн ба байгаали. «Урда-Яхадай территориально-үйлэдбэриин комплекс: байгаали бүрин сахигдаха» — АПН-эй материал.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Патриот» — материалнуудай суглуулбари. Соносхол

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 9.55—«О чем молчала тайга»—уран һайхан бүүдтэ фильм. 11.15—Түбэй телевидениин болон бүхэсоюзна радиогой ород арадай инструментнүүдэй академическэ оркестрэй концерт. 12.05—Баримтата фильм. 12.25—Шэнэ һонин. 15.15—Шэнэ һонин. 15.35 «Арадуудай аха дүү ёһоной бүлэ дотор». Баримтата фильмүүд. 16.45—«Хореографическа дуэдүүд». 17.15—«Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ».

Улаан-Үдэ. 17.45—«Байгал»—мэдээсэлэй программа (буряадаар). 18.15—«Саян». Хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга. 18.55—«Зүүн Сибирь»—киножурнал. 19.05«Арадай хиналтын экран».

Москва. 19.35—«Хүн ба хуули». 20.05—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.30—«Бег»—уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 22.00—«Время». 22.30—«Встречи с Ильей Глазуновым»—баримтата фильм.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55—Дамжуулгын программа. 13.00—Француз хэлэн. 13.30—Байгаали шэнжэлгэ. 3-дахи класс. «Сул губи газарай байгаали». 13.50—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 14.10—«Шатарай һургуули». 14.40—Зоологи. 7-дохи класс. «Һүн тэжээлтэ амитад». 15.05—«Хуули мэдэхэ гүш?» 15.40—«Нэгэ актерой театр». 16.55—Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 17.00—Поэт Алексей Бадаевай шэ[...]нэ ном тухай.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-63-08, зам редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86 советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, машинное бюро—2-57-63, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли
Н-02350. Заказ № 61. Индекс 0[...]